

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Petr Jakša

Vzdělávání příslušníků Policie ČR ve vztahu k romskému etniku

Olomouc 2018

Vedoucí práce: PhDr. Jitka Plischke, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a použil jsem jen literaturu a zdroje, jež jsou uvedeny v seznamu literatury a zdrojů v závěru práce.

V Olomouci dne 18. dubna 2018

Petr Jakša

Poděkování:

Touto cestou bych chtěl poděkovat paní PhDr. Jitce Plischke, Ph.D., za odborné vedení a cenné rady při tvorbě této práce.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Petr Jakša
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	PhDr. Jitka Plischke, Ph.D
Rok obhajoby:	2018

Název práce:	Vzdělávání příslušníků Policie ČR ve vztahu k romskému etniku
Název práce v angličtině:	Training Members of the Police of the Czech Republic in Relation to the Roma Ethnic Group
Anotace práce:	Cílem bakalářské práce je analyzovat problémy v komunikaci a soužití mezi policisty a romským etnikem. Práce popisuje možné způsoby vzdělávání policistů nejen v rámci Ministerstva vnitra ČR, ale i prostřednictvím fondů a grantů, kterých Česká republika dosáhla. V empirické části vycházím z názorů policistů, zda je potřebné vzdělávání policistů, zda jsou policisté ČR dostatečně a účelně vzdělávání k potřebám své každodenní pracovní činnosti, zda bude přínosné zřízení speciálně proškolených policistů a zda se budou chtít vzdělávat ve vztahu k romskému etniku.
Klíčová slova:	Minorita, majorita, sociálně vyloučená skupina, romská menšina, vzdělávání policistů ČR
Anotace práce v angličtině:	The objective of this Bachelor's thesis is to analyze the problems in communication and coexistence between the Roma ethnic group and the Police. This thesis describes the possible ways of training police officers not only within the Ministry of Internal Affairs of the Czech Republic but also by means of funds and grants that the Czech Republic has obtained. The empirical part is based on the opinions of police officers, whether training police officers is necessary, whether police officers of the Czech

	Republic are sufficiently and purposefully trained to the needs of their daily work activities, whether the establishment of specially trained police officers will be beneficial and whether they want to be trained in relation to the Roma Ethnic Group.
Klíčová slova v angličtině:	Minority, majority, socially excluded group, Roma minority, training police officers of the Czech Republic
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 - Dotazník
Rozsah práce:	60 +6 stran
Jazyk práce:	Český

OBSAH

ÚVOD	8
1 TEORETICKÁ ČÁST	11
1.1 Současný stav romské komunity v České republice	11
1.1.1 Princip etnické neutrality	11
1.1.2 Princip vázanosti zákonem.....	11
1.2 Sociální vyloučení	12
1.3 Romské etnikum	13
1.3.1 Kritérium etnické identity	13
1.3.2 Kritérium fyzických charakteristik	13
1.3.3 Kritérium kultury	13
1.4 Postavení policie v multikulturní společnosti	14
1.5 Styčný důstojník pro menšiny	15
2 Legislativa vztahující se k problematice menšin	17
2.1 Ústava České republiky, zákon č. 1/1993 Sb. (dále jen Ústava)	17
2.2 Listina základních práv a svobod, zákon č. 2/1993 Sb. (dále jen Listina)	17
2.3 Trestní zákoník, zákon č. 40/2009 Sb.....	18
2.4 Zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin	18
3 EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ PROSTOR A NORSKÉ FONDY ..	20
3.1 Projekt č. 6 z Norských fondů v České republice	21
3.2 Školení policistů a jejich odborný rozvoj	22
3.3 Specializační příprava.....	23
3.3.1 Tematické okruhy vzdělávacího programu	24
3.4 Základní strategie policie ČR ve vztahu k menšinám.....	25
3.5 Strategie vzdělávání a příprava policistů pro práci ve vztahu k menšinám.....	27

3.6	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE)	28
3.7	Shrnutí	28
4	EMPIRICKÁ ČÁST	31
4.1	Cíle výzkumu.....	31
4.2	Výzkumné otázky	31
4.3	Tvorba výzkumného nástroje a zkoumaný soubor.....	31
4.4	Předvýzkum.....	32
4.5	Analýza získaných dat	32
4.6	Vyhodnocení výzkumných otázek	51
	ZÁVĚR	53
	Seznam zkratk:	56
	Seznam použitých zdrojů	57
	Seznam příloh	60

ÚVOD

Vztah mezi policií a romskými komunitami je kritický z mnoha hledisek. Romové jsou často cílem rasově motivované diskriminace a násilí. Potřebují mít možnost se plně spoléhat na policii kvůli zabezpečení jejich ochrany a jejich práv. Zároveň ale policie čelí problémům v efektivní policejní práci v romských komunitách, které často nahlíží na takové snahy s podezřením a nedůvěrou. V dnešní době, kdy svět bojuje s přistěhovalci a s problémy přizpůsobení rozličných kultur a to jak ze strany minoritních skupin, tak ze strany majoritní skupiny, si musíme položit otázku, zda jsme vůbec schopni spolu žít a vzájemně se alespoň částečně přizpůsobit kultuře jiných. Ruku v ruce s touto otázkou jde to, co je pro náš život podstatné: „Když to lidé vzájemně nezvládnou, kdo to zvládne za ně?“. Ano, předpokládám, že každého nyní napadne, když budu mít s nimi problém, zavolám policii, ale je to skutečně to, co nám pomůže? Je policie v současné chvíli připravena řešit spory v rámci rozdílných kultur? Již po desetiletí majoritní skupina občanů České republiky řeší rozdílné kulturní a morální hodnoty Romů, kteří se povětšinou chovají, jednájí jinak než my. Jsou pod tlakem diskriminace a v rámci svého pro ně běžného života, i pod drobnohledem českých občanů, kteří je nechtějí v blízkosti svých obydlí, nechtějí s nimi sdílet část běžného dne. Tyto rozpory se postupně prohlubují, místo toho, aby si tyto dvě skupiny na sebe za ty dlouhé roky zvykly a dokázaly spolu žít. Při vzniklých rozporech je z největší části přivolána k vyřešení Policie České republiky (dále jen Policie ČR). Tady přichází zásadní odpověď na otázku, jak to vyřešit. Ve většině případů policista na místě pouze uklidní vzniklou situaci, ale nevyřeší již původní příčinu problému. V této souvislosti je třeba si také položit otázku, zda je vůbec schopen situaci efektivně vyřešit, neboť co ví o jejich kultuře, o jejich způsobu života, atd. Je zde důležité, aby zasahující policista o znesvářených skupinách něco věděl, aby mu obě skupiny důvěřovaly? Nebo se spokojíme s tím, že to teď nějak uklidní a snad to dobře dopadne.

Každý policista by se měl chovat nestranně a nezaujatě, bez pozitivních či negativních sociálních předsudků. Ostatně to by mělo být základním pravidlem při jakémkoli jednání. Zde je to o osobnostních kvalitách každého jednotlivce. Selhání jednoho policisty, obzvláště při řešení sporů mezi českou majoritní skupinou a Romy, jde okamžitě na vrub celé Policie ČR. Zde musí přijít včasný zásah zaměstnavatele, tedy Policie ČR, který musí policistu, u kterého je předpoklad, že bude vystaven častému řešení případů v rámci menšin, adekvátně vzdělávat.

Takový policista, obzvláště má-li ve svém služebním obvodu romskou komunitu, popř. vyloučenou lokalitu Romů, musí znát jejich kulturu, zvyklosti, běžný způsob života, být obeznámen s hierarchií v takové komunitě, v nejlepším případě musí on znát je a oni ho. Takové postavení se ale netvoří jednoduše, bez přípravy a určitě si jej nemůže vybudovat každý.

Za poslední dobu vznikla řada iniciativ v rámci osvědčených postupů uplatňovaných pro policejní práci s Romy. Přesto je stále třeba učinit mnohé pro plné zavedení veškerých plánovaných závazků. I nadále jsou evidovány případy nevhodného chování policie a napětí mezi orgány prosazující právo a romskými komunitami.

Lepší spolupráce a vyšší důvěra ve vztazích s policií může vést k efektivnější policejní práci a na oplátku k větší bezpečnosti pro romské rodiny. Navíc i policie je připravována na bližší spolupráci s Romy, když má za cíl z těchto vztahů lépe těžit při policejní práci. Účinná prevence a vyšetřování jakéhokoli protiprávního jednání je součástí dobré policejní práce. Vyšší míra úspěšnosti se pozitivně odráží na celkovém výkonu policie. Profesionální chování v souladu se stávajícími normami povede k větší podpoře místních komunit a k lepšímu přístupu k nim. Lepší vztahy s romskými komunitami zvýší úroveň bezpečnosti pro samotné policisty a potažmo celé společnosti.

Ke zlepšení dobrých vztahů mezi policií a romskými komunitami s konečným cílem bojovat proti diskriminaci, rasovému násilí, a zajištění plnohodnotného a rovného uplatnění Romů ve společnosti, přispívají mimo jiné i účastnické státy Evropské unie přijetím závazků s mnoha opatřeními, zaměřenými k překlenutí rozměrů mezi policejními normami a stávající národní praxí.

Za dobu mého působení u Policie ČR a to jak v Praze, tak v Olomouci, jsem působil na různých odděleních policie, přičemž na každém pracovišti jsem se potýkal s častým řešením konfliktů se skupinou romské menšiny. Skutečnost, že při jednání s Romy ve vypjatých situacích jsem nebyl adekvátně připraven, jsem vnímal nejen já, ale i moji kolegové. Jejich kultura, způsob jejich života a sociální postavení mi bylo zcela cizí a vyřešit vzniklý konflikt a dále s nimi jednat bylo mnohokrát velmi těžko proveditelné. Postupem času jsem zjišťoval, že Policie ČR vzdělává policisty v tomto směru, že existují styční důstojníci, pracovní skupiny, které se speciálně připravují na jednání s Romy. Olomoucký kraj disponuje několika sociálně vyloučenými skupinami Romů a tyto vyloučené lokality jsou stále postrachem pro policisty i pro majoritní skupinu. V době, kdy se mne osobně začala týkat práce v rámci těchto vyčleněných skupin, jsem

se začal více zajímat o to, zda speciálně proškolení i neproškolení policisté jsou dostatečně vzdělávání a připraveni pro práci s těmito vyloučenými skupinami Romů.

Hlavním cílem mé práce je proto zjistit, zda je potřebné vzdělávání policistů ve vztahu k romskému etniku, dalšími cíli je ověřit, zda jsou policisté adekvátně vzdělávání, zda je poskytované vzdělávání v praxi využitelné, zda mají zájem se vzdělávat ve vztahu k romskému etniku, a jaký mají pohled na zřízení speciálně proškolených policistů. Svoji práci jsem koncipoval do několika celků, kdy v úvodní části je uveden přehled pojmů týkající se jak Romů, tak nejdůležitější pojmy v rámci policie a menšin, včetně právní úpravy v České republice vztahující se k této problematice. Na úvodní část navazují vzdělávací programy pro policisty zaměřené na vzdělávání vůči romské komunitě. Dále jsem se v této práci zaměřil na granty a fondy, které se aktuálně týkají České republiky a minoritní skupiny Romů, přičemž zdrojem mi byly informace získané studiem materiálů, v rámci čehož jsem provedl jejich analýzu.

Pro zjištění aktuálního názoru policistů v Olomouckém kraji, který disponuje sociálně vyloučenými lokalitami Romů, jsem zpracoval další část a to část praktickou. Zvolil jsem kvantitativní metodologii, nástrojem sběru dat jsou dotazníky, kdy jsem pomocí grafů a tabulek vyhodnotil odpovědi na připravený nástroj – dotazník s uzavřenými zjišťovacími otázkami doplněnými o volné otázky, vedoucí k splnění stanovených cílů. Pilotáž dotazníku byla před zahájením sběru dat uskutečněna na vzorku 3 respondentů. Dále jsou shrnuty dosažené výsledky práce a je zhodnoceno dosažení cíle bakalářské práce.

Tuto problematiku jsem si vybral jako téma mé bakalářské práce, neboť vzdělávání policistů ČR k sociálně vyloučeným romským skupinám je v současné době velmi aktuální. V rámci antidiskriminační politiky resortu Policie ČR je v posledních letech této problematice věnováno dostatek pozornosti, neboť je nutné vypořádat se se současnou situací, aby nedocházelo k postupnému zhoršování a prohlubování rozdílných vztahů mezi minoritními a majoritními skupinami, což povede ke zkvalitnění práce policistů.

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Současný stav romské komunity v České republice

V současné době narůstajících společenských odlišností a s ní rovnoměrně narůstajících sociálních problémů, patří Romové, zejména žijící v sociálně vyloučených lokalitách, k osobám nejvíce ohroženým chudobou a kriminalitou páchanou jak ve svých uzavřených komunitách, tak mimo ni. Nejenom Policie ČR, ale i jiné instituce působící jak na komunální úrovni, tak na úrovni vládní i nevládní, řeší narůstající okruh problémů. Veškerá práce s romskou komunitou je v mnoha ohledech specifická a vyžaduje zejména v oblasti dodržování práva a vybudování vzájemné důvěry specifické postoje a řešení, jelikož postupy zažitá v činnosti s majoritní skupinou selhávají. Příslušníci Policie ČR, stejně jako instituce pracující s romskou komunitou se shodují, že je třeba analyzovat současný stav a doplnit vzdělání pro tuto činnost, a to jak znalostmi, tak sociálními kompetencemi. V neposlední řadě je nutno do tohoto komplexu činností zahrnout i spolupráci se zahraničními institucemi.¹ Dle mého názoru je žádoucí předávat si zahraniční zkušenosti, metody a příklady dobré praxe

1.1.1 Princip etnické neutrality

*„Policie České republiky je policií státu, který je založen na občanském principu, tedy na rovnosti všech bez ohledu na etnickou, jazykovou, rasovou, národnostní a náboženskou příslušnost“.*² Z uvedeného jasně vyplývá, že policisté bez ohledu na to, zda dotčené osoby jsou příslušníky majoritní či minoritní skupiny, jsou povinni při výkonu své policejní činnosti zachovávat v tomto ohledu zcela neutrální stanovisko.

1.1.2 Princip vázanosti zákonem

Veškerá policejní činnost i výkon její pravomoci musí být pevně ukotveny v platném zákoně a musí se odehrávat v mezích jím stanovených. Uvedené platí vůči všem občanům, zdržujícím se na území daného státu, tedy i vůči menšinám. Policisté se setkávají ve vztahu

¹ BUDILOVÁ, Lenka a Tomáš HIRT. *Policista v multikulturním prostředí: informační manuál pro Policii ČR*, s. 17-19.

² BUDILOVÁ, Lenka a Tomáš HIRT. *Policista v multikulturním prostředí: informační manuál pro Policii ČR*, s. 6.

k menšinám s problémy několika typů. Jedním z nich je jednání, které je protiprávní vůči jedincům z řad národnostních menšin, kdy tito se stávají oběťmi, přičemž právo je z důvodu jejich strachu, nedůvěry a neznalosti těžko vymahatelné, a proto se povětšinou ani na policii neobrací.

Další typ problémového jednání spočívá v porušování zákonů příslušníky národnostních či etnických menšin, především z důvodu zažitých vzorců chování v jejich kultuře. Jedná se často o partnerské vztahy (vztah mezi mužem a ženou), výchovu dětí, atd. V těchto případech rovněž platí, že ze strany policie je nutno postupovat v souladu s platnými zákony na daném území.

1.2 Sociální vyloučení

V souvislosti s hojným výskytem romské populace na území České republiky se v posledních několika letech začalo používat termínu sociální vyloučení. „*Sociální vyloučení je proces, kterým jsou jednotlivci i celé skupiny osob zbavovány přístupu ke zdrojům, které jsou nezbytné k zapojení se do sociálních, ekonomických a politických aktivit společnosti jako celku*“.³ Jsou odříznuti od institucí a služeb, sociálních sítí a vzdělávacích příležitostí, které svým občanům nabízí stát.

Sociálně vyloučená společenství mohou čítat jen několik rodin či lidí, žijících v jednom větším nájemním domě, ale mohou také zabírat celou městskou čtvrť se stovkami obyvatel. Mohou být ve středu města, na jeho okraji, nebo dokonce úplně mimo obec, oddělené od života obce.

Pro státní správu představují takové tzv. enklávy především zdroj problémů – jejich obyvatelé neplatí řádně nájem ani jiné služby, které jsou jim poskytovány. V okolí jejich bydliště se válejí odpadky. Byty jsou užívány mnohačetnými domácnostmi, jsou přeplněné a za velmi krátkou dobu jsou poničeny. Všechny části zástavby jejich bydliště chátrají.⁴

Obyvatelé těchto lokalit nepracují, jejich děti chodí většinou do zvláštní školy a mají špatnou docházku. Starší děti tvoří party, ve kterých tráví čas způsobem pohybujícím se na hranici zákona nebo za ní, vyskytuje se alkoholismus, šíří se užívání drog.

³ BUDILOVÁ, Lenka a Tomáš HIRT. *Policista v multikulturním prostředí: informační manuál pro Policii ČR*, s. 17.

⁴ NEČAS, Ctibor. *Romové v České republice včera a dnes*, s. 110-11.

Přestože takovéto lokality jsou typické pro romské etnikum, není výjimkou, že v takové lokalitě žije stejným způsobem i několik osob z majoritní skupiny. Jedná se o lidi, kteří se ocitli v tzv. „pasti chudoby“, ze které již nemají šanci uniknout, chybí jim vzdělání, kvalifikace, sociální a komunikační dovednosti, a přizpůsobují se „romské mentalitě“.

1.3 Romské etnikum

Pro efektivní vykonávání sociální, ale i policejní práce, je důležité být si vědom toho, na základě jakých znaků někoho považujeme za „Roma“. Ve většině materiálů je za osobu „Roma“ považována osoba, za kterou ji tak považuje významná část jeho okolí. Takové vymezení je sice platné, ale takové označení může způsobit řadu nejasností a omylů. Při označení osoby za Roma rozlišujeme tři možné okruhy znaků.

1.3.1 Kritérium etnické identity

Rom je ten, kdo se považuje za příslušníka romského národa. Tyto osoby se sami hlásí k romské etnické identitě a rovněž k nově vznikajícímu romskému národu. *„Etnická či národnostní identita však není ničím původním, vrozeným a odjakživa daným, ale výsledkem výchovného, politického a osvětového působení.“*⁵ Dalo by se říci, že podle etnického kritéria jsou to ti Romové, kteří již podle norem tradiční romské kultury přestali žít, a jsou Romy podle současné doby.

1.3.2 Kritérium fyzických charakteristik

Rom je ten, kdo má charakteristické fyziologické znaky. Naše společnost si Roma spojuje s určitými fyziologickými a biologickými rysy, kterými jsou barva pleti, vlasů či duhovky. Obecně se udává, že Romové jsou ti, co se od majoritní společnosti liší zejména fyzickým vzhledem. Podle kritéria fyziologických znaků jsou Romové součástí většinové populace, a užívají naprosto odlišné hodnoty oproti majoritní společnosti.

1.3.3 Kritérium kultury

Rom je ten, kdo sdílí hodnoty tradiční romské kultury. Za tradiční romskou kulturu považujeme sdílení hodnot, norem a způsobu řešení problémů, byť největší část této kultury je

⁵ BUDILOVÁ, Lenka a Tomáš HIRT. *Policista v multikulturním prostředí: informační manuál pro Policii ČR*, s. 19.

nevědomá, jednají zcela automaticky podle zažitých hodnot. Tato hodnota má původ v romských osadách na východním Slovensku. V tomto rozlišení není rozdíl mezi většinovou populací a Romy, nerozhoduje ani barva pleti, ani identita, ale odlišné principy sociální organizace, jiný způsob žití, jiné rozvržení hodnot, životní styl, apod.⁶

1.4 Postavení policie v multikulturní společnosti

Česká republika je demokratický právní stát založený na tzv. občanském principu. Je tedy založena na suverenitě lidu, volbě politických stran a sociálních jistotách. S těmito ústavně zakotvenými principy je úzce spjata i vůdčí zásada zakotvená v Listině základních práv a svobod (zákon č. 2/1993 Sb., dále jen „Listina“), a to ochrana menšin a jejich legitimních zájmů. Do menšinové politiky jsou zapojeny jednotlivá ministerstva a poradní orgány vlády – Rada vlády České republiky pro lidská práva, Rada vlády pro národnostní menšiny a Rada vlády České republiky pro záležitosti romské komunity. Výkonná moc státu se uskutečňuje prostřednictvím státních orgánů, mezi které se řadí také Policie ČR.

Postavení policie v multikulturním prostředí je definováno především zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Pro práci policie je nicméně důležitá znalost celého právního řádu, jelikož zde jsou zavedeny podstatné hodnoty a principy ve vztahu k problematice multikulturní společnosti.⁷

Policejní činnosti se řídí zásadami, které nevyplývají z právního řádu, ale z obecných principů. Policie má ve vztahu k multikulturní společnosti další role, kterými je nutné se zabývat. Je povinna chránit oprávněné zájmy příslušníků menšin, stejně tak jako zájmy majoritní společnosti. Je povinna zabývat se jednáním, které směřuje proti nastolenému multikulturnímu soužití. Dohlíží na dodržování principu rovnoprávnosti. Ze strany policie a jejich terénních pracovníků je důležitá úloha tzv. prvního kontaktu. Jde o kontakt se sociálně vyčleněnými jedinci, kteří se z mnoha důvodů neumějí či neví, jak se mají orientovat v českém právním řádu. Prioritou je tedy těmto osobám poskytnout nezbytné informace, potřebné k případnému začlenění. S tímto přichází i práce policisty ve formě prevence, která není zakotvena v právním

⁶ BENEŠOVÁ, Markéta, *EEA Grants Norway Grants*, Aktivita oboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra České republiky v souvislosti s problematikou sociálního vyloučení. Praha 26.5.2015.

⁷ MVČR. *Metodická příručka pro Policii ČR*. Metodika činností P ČR na úseku menšin. Praha 2013, s. 4-5.

řádu, avšak je stěžejní pro integraci menšin. V tomto směru je tedy velmi žádoucí osvěta, neboť ze strany policie není prioritou pouze restriktivní jednání, které nemusí být vždy tíženým řešením.

V rámci nastoleného postavení menšin v multikulturním prostředí je nutné ze strany Policie ČR dodržovat určité principy.

1.5 Styčný důstojník pro menšiny

Jedná se o kontaktní osobu mezi Policií ČR a příslušníky minoritních skupin. Vzájemná důvěra je přínosem pro obě strany, v rámci řešení vzniklých problémů. Systematicky sleduje výskyt menšinových skupin a sociálně vyloučených lokalit na daném území. Včasná reakce na výskyt nové skupiny či přesun jedné ze stávajících, popřípadě přesun členů mezi skupinami, může předcházet vzniku případných problémů. Styčný důstojník analyzuje a vyhodnocuje bezpečnostní rizika styku příslušníků Policie ČR s majoritní a minoritní společností, jakož i mezi příslušníky menšinových skupin. V prostředí romské menšiny představuje práci policistů České republiky. Zajišťuje preventivní aktivity zaměřené na příslušníky minoritní skupiny.⁸

Pilotní zařazení funkce styčného důstojníka u Policie ČR bylo odzkoušeno v letech 2003 a 2004 v Západočeském kraji, za účelem usnadnění kontaktu a komunikace s příslušníky romské menšiny. Pilotní program se zavedením styčného důstojníka byl následně kladně hodnocen, jako přínosný a efektivní. V roce 2005 byly u všech krajských správ Policie ČR zřízeny pracovní skupiny pro menšiny, včetně funkce styčných důstojníků. Následně v roce 2010 byla funkce styčného důstojníka ukotvena přijetím závazného pokynu policejního prezidenta č. 32, o činnosti na úseku menšin, v rámci kterého jsou upraveny základní povinnosti a kompetence styčných důstojníků a pracovních skupin pro menšiny.

V současnosti působí na území České republiky celkem 14 styčných důstojníků. Každé krajské ředitelství policie má zřízenou funkci styčného důstojníka, který má konkrétní informace o menšinách ve svém kraji, má k dispozici pracovní skupinu pro menšiny, kterou koordinuje a plánuje její úkoly. V pracovních skupinách je v současné době zařazeno kolem 140 specialistů.

⁸ BUDILOVÁ, Lenka a Tomáš HIRT. *Policista v multikulturním prostředí: informační manuál pro Policii ČR*, s. 11-16.

Dohled a vedení nad styčnými důstojníky zajišťuje styčný důstojník Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky.

Styčný důstojník svou činnost odvíjí od maximálně možných získaných informací, týkajících se situací ať už v komunikativních či uzavřených menšinových komunitách. Získat kvalitní informace, na základě kterých je schopen dále analyzovat vzniklou situaci a na tuto patřičně reagovat, je nezbytným umem styčného důstojníka. Takto podstatné informace, je schopen získat díky patřičným transparentním osobním kontaktům se členy menšinové skupiny, popř. se členy sociálně vyloučené skupiny, když základem je zde vzájemná důvěra. K získání potřebné vzájemné důvěry je nezbytný čas, jelikož členové menšinové skupiny mají jinou kulturu, jiné sociální chování a často se ani nechtějí zařadit do majoritní skupiny. Dále je zapotřebí zajímat se o jejich problémy, být v kontaktu s členy samospráv, pod které spadá menšinová skupina, přičemž vzájemná spolupráce mezi styčným důstojníkem a členy samospráv ovlivňuje činnost styčného důstojníka. Tento od nich může získat potřebné informace o konkrétní minoritní skupině Romů. Aktivní spoluprací s členy pracovní skupiny pro menšiny získává celkový přehled o situaci v sociálně vyloučené lokalitě či menšinové komunitě, neboť tito disponují kvalitní osobní a místní znalostí.

Díky takto získaným kvalitním informacím se styčný důstojník dokáže vhodně orientovat v prostředí menšinové skupiny lidí, umí vnímat vhodné členy ke komunikaci a spolupráci od těch méně vhodných, dobře chápe strukturovanost menšinových společenství.⁹

V této části mé bakalářské práce jsem věnoval pozornost vymezení základních pojmů vztahujících se k problematice romských menšin v policejní praxi. Opomenout však nelze ani legislativu České republiky, která upravuje jak samotné práva národnostních menšin, tak právní základ policejní práce.

⁹ BUDILOVÁ, Lenka a Tomáš HIRT. *Policista v multikulturním prostředí: informační manuál pro Policii ČR*, s. 14.

2 LEGISLATIVA VZTAHUJÍCÍ SE K PROBLEMATICE MENŠIN

Práva menšin jsou legislativně upravena jak na ústavněprávní úrovni, tak na běžné legislativní úrovni, neboť se jedná o elementární, nezabavitelná základní lidská práva, a tato se prolínají napříč právním pořádkem České republiky.

Hlavní legislativní úpravou vztahující se k problematice menšin v ČR a EU jsou mezinárodní deklarace, úmluvy a evropské předpisy:

- Mezinárodní pakt o ochraně občanských a politických práv (OSN, 1966)
- Úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace (OSN, 1965)
- Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (č. 209/1992 Sb.)¹⁰

2.1 Ústava České republiky, zákon č. 1/1993 Sb. (dále jen Ústava)

Ústava v čl. 10 stanoví, že: „*Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou bezprostředně závazné a mají přednost před zákonem*“. To znamená, že tyto smlouvy mají přednost před zákony vydanými Českou republikou a tyto zákony s nimi nesmějí být v rozporu. Okruh smluv, k jejichž ratifikaci je třeba souhlasu Parlamentu, je vymezen v čl. 49 Ústavy.

2.2 Listina základních práv a svobod, zákon č. 2/1993 Sb. (dále jen Listina)

Čl. 2 odst. 1 Listiny stanoví, že: „*Stát je založen na demokratických hodnotách a nesmí se vázat ani na výlučnou ideologii, ani na náboženské vyznání*.“

Čl. 3 odst. 3 Listiny upravuje, že: „*Nikomu nesmí být způsobena újma na právech pro uplatňování jeho základních práv a svobod*.“

Základní práva a svobody zaručuje Listina základních práv a svobod všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní či etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení (čl. 2 odst. 1, Listiny).

¹⁰ BUDILOVÁ, Lenka a Tomáš HIRT. *Policista v multikulturním prostředí: informační manuál pro Policii ČR*, s. 14.

Tím je zakázána diskriminace z národnostních, rasových, etnických a jiných důvodů, pokud jde o základní práva a svobody.¹¹

2.3 Trestní zákoník, zákon č. 40/2009 Sb.

Trestní právo České republiky chrání výslovně také práva související s národností nebo příslušností k určité rase. Trestní zákoník obsahuje taxativně vyjmenované skutkové podstaty jednání, které jsou při jeho porušení protiprávní, čímž se zaručují rovná práva majoritních i minoritních skupin.

2.4 Zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin

Tento zákon upravuje podrobnosti užívaných práv zaručených v Listině. Podrobně rozepisuje pojem *národnostní menšina*.

V ustanovení § 2 shora citovaného zákona jsou vymezeny základní pojmy:

(1) Národnostní menšina je společenství občanů České republiky žijících na území současné České republiky, kteří se odlišují od ostatních občanů zpravidla společným etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi, tvoří početní menšinu obyvatelstva a zároveň projevují vůli být považováni za národnostní menšinu za účelem společného úsilí o zachování a rozvoj vlastní svébytnosti, jazyka a kultury a zároveň za účelem vyjádření a ochrany zájmů jejich společenství, které se historicky utvořilo.

*(2) Příslušníkem národnostní menšiny je občan České republiky, který se hlásí k jiné než české národnosti a projevuje přání být považován za příslušníka národnostní menšiny spolu s dalšími, kteří se hlásí ke stejné národnosti“.*¹²

Mám za to, že v právním řádu České republiky je této problematice věnováno dostatek pozornosti, práva národnostních menšin jsou upravena jak na ústavněprávní úrovni, tak jsou dále

¹¹ ČESKO. MFČR. *Fondy EHP a Norska* [online]. [cit. 2018-3-18]. Dostupné z: <https://www.eeagrants.cz/>.

¹² Zákon č. 2/1993Sb. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2018-3-18]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-273#cast1>.

konkrétněji rozvedena v dalších právních předpisech, čímž jsou základní lidská práva týkající se romských menšin dostatečně právně zaručena a chráněna.

Nejen zákony mohou být přínosné pro ochranu práv romských menšin, ale především konkrétní poznatky z policejní praxe mohou zaručit žádanou kooperaci majoritních a minoritních skupin. V tomto směru jsou v policejní praxi velmi nápomocné zkušenosti spolupracujících evropských zemí, které se podílejí na různých grantech a fondech, zabezpečujících co nejefektivnější porozumění rozdílných kultur, kdy je žádoucí kooperace mezi menšinami a majoritní společností.

3 EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ PROSTOR A NORSKÉ FONDY

Evropský hospodářský prostor (dále jen EHP) vznikl v roce 1994, cílem bylo rozšířit ustanovení Evropské unie o vnitřním trhu na Evropské sdružení volného obchodu (ESVO). Smluvními stranami EHP jsou Norsko, Island a Lichtenštejnsko. EHP přesahuje rámec tradičních dohod o volném obchodu, neboť zemím Evropského sdružení volného obchodu (s výjimkou Švýcarska) uděluje plná práva a povinnosti související s vnitřním trhem EU. Zahrnuje čtyři svobody vnitřního trhu (volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu) a související oblasti politiky (hospodářskou soutěž, dopravu, energetiku a hospodářskou a měnovou spolupráci). Dohoda zahrnuje rovněž oblasti horizontální politiky, které jsou s uvedenými čtyřmi svobodami úzce spjaty: sociální politiku (včetně bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, pracovního práva a rovného zacházení s muži a ženami), politiku na ochranu spotřebitele, v oblasti životního prostředí, statistik, práva obchodních společností a řadu doprovodných politik, které se například týkají výzkumu a technologického vývoje, a které nejsou zakotveny v *acquis* EU ani v právně závazných aktech, avšak jsou prováděny v rámci spolupráce.

Prostřednictvím Evropského hospodářského prostoru a Norských fondů (Norway grants) přispívají země jako Island, Lichtenštejnsko a Norsko ke snižování ekonomických a sociálních rozdílů v EHP.¹³

Díky finančním příspěvkům z EHP a Norských fondů jsou posilovány vzájemné vztahy s 16 evropskými zeměmi v konkrétně stanovených prioritních sektorech.

Česká republika z dotací Norských fondů rozdělila v období 2009 – 2014 k tomuto účelu přibližně 3,5 miliardy Kč. Finanční podpora směřovala mimo jiné na projekty v oblasti vědy a výzkumu, zdravotnictví, občanské společnosti, kultury, životního prostředí, prosazování rovnosti žen a mužů, sociálního začleňování, zlepšení kvality péče o ohrožené děti a mládež. Podpořena byla i oblast spolupráce v rámci Schengenu v boji proti přeshraniční a organizované trestné činnosti.¹⁴

¹³ VLČEK, Václav, *Zpráva o projektu Policejní prezidium ČR* pod č.j.: PPR-14151/ČJ-2014-990420, 6.5.2014.

¹⁴ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, *Pro bezpečnější život*, Únor 2017.

3.1 Projekt č. 6 z Norských fondů v České republice

Policejní prezídium České republiky jako gestor problematiky menšin, bylo v roce 2013 pověřeno přípravou a následnou realizací předem definovaného „Projektu č. 6 – Zavádění policejních specialistů pro práci s romskou menšinou v sociálně vyloučených lokalitách“, který je součástí programu CZ 14, financovaného z norských finančních mechanismů s dobou realizace těchto aktivit na období od listopadu 2014 do dubna 2016. Projekt byl realizován ve 4 nejzatíženějších krajských ředitelství policie a to v Moravskoslezském, Olomouckém, Karlovarském a Ústeckém kraji.

Hlavním cílem tohoto projektu bylo vyškolení celkem 40 policistů základních útvarů, jejichž výkon policejní činnosti byl směřován na přímý výkon služby v rámci romské menšiny. Dalším cílem bylo zvýšení kvalifikace stávajících styčných důstojníků pro menšiny v jednotlivých krajských ředitelstvích policie a proškolení 10 policejních manažerů k uvedené problematice.

Cílem tohoto projektu bylo rovněž vybavení uvedených policistů výpočetní a komunikační technikou a zpracování sociologické studie, zaměřené na zlepšení práce policie v této oblasti.

Vzdělávací aktivity pro určené specialisty proběhly formou dvoustupňového certifikovaného kurzu, dvou mezinárodních workshopů, dvou instrukčně metodických zaměstnání, týdenního pobytu ve Slovenské republice a účasti na mezinárodní konferenci.¹⁵

Projekt byl taktéž určen k postupnému zavádění policejních specialistů pro práci s minoritní skupinou Romů v sociálně vyloučených lokalitách. Na základě předchozích zkušeností zahraničních institucí v policejní práci s romskou minoritou ve vyloučených lokalitách byl Policií ČR připraven projekt, který směřuje k zlepšení vzájemných vztahů mezi policií a romskou komunitou a to především v oblastech, kde dochází ke konfliktům v rámci sociálního postavení. Projekt se v první řadě zaměřil na zpracování sociologické studie k aktuálním problémům a potřebám v sociálně vyloučených lokalitách ve vztahu k policejní práci.

Následné praktické užití jak zahraničních zkušeností, tak vyhodnocení zpracované studie, v budoucnu povede k minimalizaci trestné činnosti ve vyloučených lokalitách a ke snížení konfliktů mezi Romy a majoritní skupinou v České republice. Očekává se, že nejen vyškolení

¹⁵ OSCE, *Good Practices in Basic Police Training – Curricula Aspects*, s 17-19.

policejní specialisté, ale Policie ČR jako celek, bude připravena na vzrůstající problémy mezi těmito dvěma společnostmi, a bude schopna je efektivně řešit, především z pohledu generální prevence.¹⁶

3.2 Školení policistů a jejich odborný rozvoj

Dnešní doba přináší pro policisty potřebu neustálého zvyšování jejich znalostí a dovedností. Policisté musí být schopni pružně reagovat na narůstající problematiku vzájemného vztahu většiny k národnostním menšinám, jakož i uvnitř těchto menšin. Uvedené v nemalé míře platí obzvláště i pro výkon policejní práce v minoritní skupině Romů, kdy policisté potřebují cílené školení a vzdělávání.¹⁷ Taková školení by měla zajistit, aby policisté uměli navázat vztahy s členy romských komunit, a v souladu s právními předpisy a rozdíly v náboženství, tradici, rodinné struktuře, péči o děti a v životním stylu celkově, usilovali o narovnání případných nesrovnalostí bez diskriminačního náhledu jak samotných policistů, tak i členů těchto komunit. Školení by mělo být praktické a zaměřené na výkon služby, aby demonstrovalo policistům, že nové znalosti a dovednosti jim pomohou plnit jejich úkoly účinněji a efektivněji.¹⁸ Učební metody by měly být různé a zahrnovat nejen přednášky, ale přehrávání rolí, cvičení, diskuse a videoprezentace. Je třeba zabývat se konkrétními případy z různých situací, aby se usnadnilo chápání a kladné uchopení řešeného problému. Řešení konkrétních případů bude nejefektivnější, když tyto příklady budou prezentovat policisté, kteří s těmito mají osobní zkušenost.¹⁹ U školicího materiálu je nutno dbát opatrnosti, aby neobsahoval předsudky, které se velmi jednoduše zažívají v ustálená pravidla, a neprávem tak dochází k poškozování minoritní skupiny jako celku.

V rámci kvalitního vzdělávání musí policie budovat partnerství s různými romskými asociacemi, vytipovat představitele komunity, kteří by byli schopni pracovat na vztazích s policií,

¹⁶ OSCE. *High Commissioner on National Minorities*, Recommendations on Policing in Multi-Ethnic Societies s. 19.

¹⁷ Council of Europe. *Police Training Concerning Migrants and Ethnic Relation*, s 33-37.

¹⁸ OSCE High Commissioner on National Minorities, Recommendations on Policing in Multi-Ethnic Societies s. 21.

¹⁹ *Specializační příprava č.j.: PPR-22144-3/ČJ-2011-99RV*, Policejní prezidium České republiky.

a tedy být schopni předávat informace z komunity. Je to jeden ze základních pilířů, jak být adekvátně a hlavně rychle poučen o tradicích a zvycích Romů.²⁰

3.3 Specializační příprava

Na základě takto vzniklých projektů bylo Policií ČR přistoupeno k různým vzdělávacím programům, které jsou v současné době určeny pouze pro úzkou skupinu policistů. Jedná se o policisty, kteří jsou součástí vzdělávacích programů týkajících se sociálně vyloučených skupin Romů.

Mezi jeden z nejzákladnějších současných vzdělávacích programů patří *Kurz styčných důstojníků pro menšiny a členů pracovních skupin*.

Cílovou skupinou tohoto programu jsou členové pracovních skupin styčných důstojníků pro menšiny a policisté, kteří se při plnění svých úkolů dostávají ve zvýšené míře do kontaktu s cizinci a příslušníky menšin.

Účelem této specializační přípravy je, aby proškolený policista dokázal definovat multikulturalismus, lidská práva a diskriminaci z důvodu rasy, etnického původu, národnosti. Policista musí být schopen adekvátně komunikovat v multikulturním prostředí a umět s takto získanými teoretickými znalostmi pracovat v terénu na úseku menšin.

Takto vyškolení policisté se zaměřují také na monitorování výskytu příslušníků romské menšiny v daném teritoriu, přičemž se zajímají o jejich současné problémy a shromažďují kriminogenní faktory. Nastoluje vhodné strategie k získání oboustranné důvěry mezi policií a příslušníky této menšiny.

Jsou mu známy vztahy a případné konflikty mezi etniky a národy v daném teritoriu, umí popsat základní přehled systémů na ochranu lidských práv, atd.

Vzdělávací kurz styčných důstojníků pro menšiny a členů pracovních skupin má nastaven časový vzdělávací plán na 18 hodin, formou denního studia, které je zakončeno didaktickým testem. Vzdělávání je rozděleno jak do teoretické části, tak i do praktické části výuky. Kurz je tvořen čtyřmi tematickými okruhy, jejichž cílem je osvojení vědomostí, dovedností, postojů a hodnot pro naplnění požadovaných kompetencí.

²⁰ ČESKO. MFČR, *Fondy EHP a Norska* [online]. [cit. 2017-11-22]. Dostupné z: <https://www.eeagrants.cz/cs/zakladni-informace/zakladni-dokumenty/memoranda-2472>.

3.3.1 Tematické okruhy vzdělávacího programu

Úvod do základní problematiky – související základní pojmy

Základní terminologické definice, kultura a související pojmy (národ/národnost, rasa, identita atd.)

Multikulturalismus ve vztahu k alternativním ideologiím společenského uspořádání (liberalismus, nacionalismus, transnacionalismus)

Integrační modely (integrace, segregace, asimilace, multikulturní společnost)

Určení osobnosti člověka (determinace osobnosti)

Chybné směřování kritérií (předsudky, stereotypy, chybná očekávání)

Rasismus, xenofobie

Komunikace v interkulturním prostředí

Jak porozumět kulturním odlišnostem

Emocionální vztah k druhým lidem, specifická kultura

Kulturní standardy

Emoce a zdvořilost v jazycích a kulturách, neverbální komunikace

Interkulturní psychologie

Konflikty, vztahy mezi národy a etniky

Lidská práva, diskriminace

Definice lidských práv

Chápání lidských dějin, právních a náboženských systémů

Zneužívání lidských práv

Základní systémy na ochranu lidských práv

Diskriminace z důvodu etnického původu, rasy

Ochrana před diskriminací

Práce Policie ČR na úseku menšin

Význam vzniku a historie problematiky menšin u Policie ČR

Základní dokumenty pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám

Činnost styčného důstojníka a jeho pracovní skupiny

Zpracování metodik k činnosti Policie ČR ve vztahu k menšinám

Zásady etnické neutrality

Principy etnické neutrality

Rasové profilování

Odolnost policistů vůči psychické zátěži při práci v multikulturním prostředí

Vyrovnání se s kulturními, sociálními a náboženskými odlišnostmi

Zvládnutí zátěže při jednání v sociálně vyloučených komunitách

Způsob zvládnání stresových situací

Strategie řešení konfliktů²¹

Shora nastíněné vzdělávání styčných důstojníků pro menšiny je na velmi vysoké úrovni, kdy jejich hlavním úkolem je zprostředkování komunikace mezi příslušníky menšin a Policií ČR, zkvalitnění policejní práce v oblasti menšinových komunit a včasná prevence vzniku interetnických konfliktů.

3.4 Základní strategie policie ČR ve vztahu k menšinám

V září 2017 bylo podepsáno další kolo Memoranda o porozumění pro nové období Fondů Evropského hospodářského prostoru a Norských fondů mezi Českou republikou a donorskými státy Norskem, Lichtenštejnskem a Islandem. Na základě uvedeného memoranda obdrží Česká republika 184,5 milionů EUR (cca 5 miliard Kč), které budou určeny na projekty zaměřené mimo jiné na inkluzi Romů, kdy oproti minulému dotačnímu programu bude na uvedené kladen ještě větší důraz, který by měl začít v druhé polovině roku 2018²².

²¹ MVČR, odbor bezpečnostní politiky. *Strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám pro období let 2013-2014*. Praha 2013 s. 20-21

²² ČESKO. MINISTERSTVO FINANČÍ. MFČR: Ministerstvo financí 22.11.2017, [online]. [cit. 2017-12-15]. Dostupné z: <https://www.eeagrants.cz/cs/zakladni-informace/zakladni-dokumenty/memoranda-2472>.

Opětovným získáním uvedeného grantu se Česká republika dostává nejen k finančním prostředkům, které budou vynaloženy jak na začlenění romským minoritních skupin, tak na patřičné vzdělávání policistů, přičemž hlavním přínosem jsou znalosti získané z již předchozího grantu, kterého se účastnilo několik zemí. Propojení takto získaných znalostí a zkušeností může přispět k ucelení postupu v rámci vzdělávání policistů a inkluze romských skupin v celé Evropě.

Zřízení styčných důstojníků pro menšiny a vytvoření jejich pracovních skupin, je již na každém krajském řediteli policie a jejich činnost v jednotlivých policejních krajích je pod přímou kontrolou Policejního prezidia v Praze. Postupné proškolení řadových policistů formou metodických školení, přednášek, zahraničních školení apod., vede k efektivní přípravě policistů, kteří jsou prioritně vyčleněni k jednání s minoritními skupinami Romů. Takto vynaložené síly a prostředky mají svůj smysl, minimálně v Olomouckém kraji, kdy vyčleněné sociální skupiny Romů znají tzv. svého policistu, který má za sebou vedoucího skupiny popř. styčného důstojníka, a je schopen realizovat potřebné kroky k urovnání nesvárů mezi těmito vedle sebe žijícími skupinami.²³

Policie ČR zaznamenává v této problematice veliký posun vpřed a to v samotném přístupu k ní, jak ze strany policistů, tak ze strany managementu policie. Vrcholné vedení policie usiluje o zlepšení postavení sociálně vyloučených skupin Romů v české společnosti ve všech sférách života tím, že do připravenosti a vzdělání vyčleněných policistů investuje nejen značné úsilí ve vzdělání k poznání odlišných kultur a jiného způsobu žití, ale i spoustu finančních prostředků. To, že je to krok správným směrem v rámci začlenění romských skupin, ukazuje i velký zájem donorských států, které do zmiňovaného projektu (na který navazuje rovněž zmiňované druhé kolo) investují nemalé finanční prostředky. Před vstupem donorských států, které přišly s jasnou koncepcí a účelně vynaloženými prostředky k dosažení bezkonfliktního soužití Romů ve společnosti, Policie ČR měla pramalé možnosti, jak vzdělávat policisty v rámci menšin. Do té doby nebyly zřízeny řídicí posty, které by zaštiťoval skutečný odborník na danou problematiku, určení policisté neměli takové finanční možnosti, jaké jim nyní skýtají granty. Bylo těžké někoho cíleně vzdělávat, když policie neměla potřebné informace, zázemí, finanční prostředky a hlavně potřebnou podporu nejvyššího managementu. Prvotním výukou vzdělávání policistů k problematice menšin se jako první začala věnovat Vyšší policejní škola Ministerstva

²³ MVČR. *Strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám pro období let 2013-2014*), Ministerstvo vnitra České republiky odbor bezpečnostní politiky. Praha 2013 s. 18-19.

vnitru v Brně, kde byla problematika národnostních menšin vyučována průřezově v celém průběhu vzdělávání (skrytý rasismus, extrémismus, migrace, předsudky, xenofobie).²⁴

3.5 Strategie vzdělávání a příprava policistů pro práci ve vztahu k menšinám

Úkolem vzdělávání policistů na úseku menšin je vybavit policisty potřebnými kompetencemi, které jim budou nápomocny při jednání v odlišnostech kulturních hodnot. Tyto získané kompetence pak přispějí k zajištění bezpečnosti a snížení kriminality. Problematika menšin souvisí především s lidskými právy, rasismem a problematikou Romů jako takovou. Základní vzdělávání související s policejní prací ve vztahu k menšinám probíhá ve vzdělávacích programech na středních policejních školách, které připravují nově přijaté policisty – tzv. základní odborná příprava. Další vzdělávání je soustředěno ve vysokoškolském vzdělávání uskutečňovaném Policejní akademií ČR v Praze. Nedílnou součástí vzdělávání policistů jsou rovněž kvalifikační a specializační kurzy. V roce 2011 vznikl specifický kurz styčných důstojníků pro menšiny a členy pracovních skupin I, II²⁵.

Prioritou Police ČR v této problematice je snaha o komplexnější spolupráci s orgány státní správy, samosprávy, nevládními organizacemi a dalšími subjekty, které v této oblasti participují. Je kladen důraz na zvyšování odborných dovedností a vědomostí příslušníků Policie ČR v dané problematice. „*Hlavními prioritami Strategie 2015-2017 je posilování metodického, personálního a organizačního zázemí Policie ČR ve vztahu k menšinám a posilování důvěry mezi příslušníky menšinových skupin a Policií ČR.*“²⁶ Chceme-li, aby policisté plnili své úkoly v sociálně vyloučených lokalitách efektivně, je třeba se zaměřit na cílené a praktické vzdělání, které by policistům poskytovalo konkrétní případy z různých reálných situací, kterých se někteří z policistů přímo účastnili. Takové praktické školení by mělo zahrnovat nejen přednášky, ale i

²⁴ OBSE. *Police a Romové a Sintové: Osvědčené postupy v budování důvěry a porozumění*. Řada publikací SPMU. Svazek 9. Vídeň: OSCE, 2010. ISBN 978-92-9234-509-9, s.56.

²⁵ MVČR. *Strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám pro období let 2013-2014*, Ministerstvo vnitra České republiky odbor bezpečnostní politiky. Praha 2013 s. 22.

²⁶ MVČR. *Strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám pro období let 2015-2017*. Praha 2015, s.4.

různé učební metody, mělo by se usilovat o aktivní zapojení v rámci přehrávání rolí, cvičení, diskusí a videoprezentace.²⁷

3.6 Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE)

Další důležité informace, týkající se problematiky vztahu a porozumění mezi policisty a Romy skýtá Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (dále jen OBSE). Jedná se o organizaci vzniklou roku 1995 transformací Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě (KBSE). Tato organizace sdružuje celkem 57 států, přičemž jejími členy jsou převážně státy evropské. OBSE uskutečňuje mise v krizových oblastech Evropy s cílem pokoušet se o nastolení demokratických systémů. Česká republika svoji působnost v této organizaci vykonává, stejně jako další členské státy, prostřednictvím poslanců a senátorů Parlamentu ČR, kteří se shromažďují v Parlamentu shromáždění OBSE.²⁸

Přínosem této organizace je mimo jiné to, že usiluje o vytvoření postupů, na základě kterých by se uplatňoval vztah mezi policií a romskými komunitami. Veškeré účastenské státy uznaly důležitost dobrých vztahů mezi policií a Romy, a z toho vyplývají jejich opatření, především zaměřená na překlenutí rozporů mezi mezinárodními policejními normami a současnou praxí jednotlivých států. V této souvislosti je třeba vyzdvihnout, že uvedená organizace neusiluje pouze o překlenutí rozporů vybudováním lepších vztahů, ale především o získání oboustranné důvěry.

3.7 Shrnutí

Obecným shrnutím bezpečnostních rizik spojených s problematikou sociálního vyloučení, které mohou mít jak regionální, tak celostátní bezpečnostní dopady, se zabývá několik nezávislých společností a organizací, na základě jejichž analýz jsou sdružovány asociace, instituce a státy do propojených uskupení, kde společnými silami vytvářejí programy a zajišťují případnou nápravu v těchto složitých vztazích.

²⁷ OBSE. *Policie a Romové a Sintové: Osvědčené postupy v budování důvěry a porozumění*, Řada publikací SPMU, Svazek 9. Vídeň: OSCE, 2010. ISBN 978-92-9234-509-9, s.56.

²⁸ Wikipedia. *Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě*, 4.7.2017, [online]. [cit. 2017-11-22]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Organizace_pro_bezpe%C4%8Dnost_a_spolupr%C3%A1ci_v_Evrop%C4%9B.

Prostředí sociálně vyloučených lokalit a nutnost adaptovat se na jejich podmínky, s sebou přináší řadu specifických rizik, například hledání alternativních způsobů obživy, podřízení se lokálním autoritám, nezáměr o kvalitu životního prostředí v lokalitě, potřeba úniku prostřednictvím užívání omamných a psychotropních látek a výrazné nebezpečí přenosu mezigeneračního přenosu těchto zažitých věcí. Pro obyvatele sociálně vyloučené lokality se věci jako sběr kovů, či výroba, distribuce a užívání drog, stávají po nějaké době běžnou až nezbytnou součástí jejich života. Majoritní společnost se cítí být v okolí sociálně vyloučených lokalit ohrožená a vzniká tak atmosféra, v níž banální konflikt může přerůst do stálého stavu napětí mezi těmito společnostmi.

Základem efektivní nápravy a analýzy této problematiky jsou informace získané zejména od lokálních konzultantů, policistů, strážníků, nevládních organizací, úředníků samosprávy a dalších relevantních místních aktérů. Takto získané informace, které jsou pro další posuzování stavu věci podstatné, jsou následně porovnávány, ověřovány a vyhodnocovány. S takto získanými fakty je poté dále pracováno.

„Za účelem řešení takto vznikajících problémů vznikla například Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, která pracuje pro stabilitu, prosperitu a demokracii v 56 státech prostřednictvím politického dialogu o sdílených hodnotách a praktickou prací, která přináší trvalou změnu“²⁹. Dalším velkým subjektem zabývajícím se uvedenou problematikou je Norway grants (Norské fondy), který ve spolupráci s Českou republikou investoval nemalou částku do vzdělání a přípravy policistů k integraci obyvatel sociálně vyloučených skupin. Česká republika byla vybrána jako jedna ze zemí Evropské unie, která v rámci Schengenského prostoru disponuje minoritními skupinami romské komunity, u které je potřeba řešit problém začlenění.

Lze tak uzavřít, že Policie ČR adekvátně reaguje na problémy v rámci sociálně vyloučených romských skupin, realizuje žádoucí vzdělávání policistů v tomto směru, ať už s využitím finančních prostředků či konkrétních praktických zkušeností v rámci spolupráce EHP a Norských fondů, které velkou měrou přispívají k žádoucímu začlenění těchto minoritních skupin do majoritní společnosti.

²⁹ OBSE. *Policie a Romové a Sintové: Osvědčené postupy v budování důvěry a porozumění*, Řada publikací SPMU, Svazek 9. Vídeň: OSCE, 2010. ISBN 978-92-9234-509-9.

V empirické části mé bakalářské práce za pomoci oslovených respondentů bude zjišťována reakce samotných příslušníků Policie ČR na potřebu a kvalitu vzdělávání v tomto směru.

4 EMPIRICKÁ ČÁST

4.1 Cíle výzkumu

Cílem prováděného výzkumu je zjistit, zda příslušníci Policie ČR jsou vzdělávání ve vztahu k problematice týkající se Romů a sociálně vyloučených lokalit. Výzkumem bylo sledováno, vůči jakým respondentům případně vzdělávání směřuje, a poté konkrétně, zda jsou patřičně vzdělávání ti policisté, kterých se to především týká, tj. ti, kteří mají ve svém obvodu sociálně vyloučenou skupinu, a kteří s těmito osobami přichází do styku. Dále bylo ověřováno vzdělávání policistů v oblasti minoritní skupiny Romů, zda policisté vůbec mají zájem o takové vzdělávání, zda jej tedy pro výkon své služby potřebují, či by měli být vzdělávání pouze vyčlenění policisté.

4.2 Výzkumné otázky

Výzkumná otázka č. 1:

„Je potřebné vzdělávání policistů ve vztahu k romské minoritní skupině?“

Výzkumná otázka č. 2:

„Jsou policisté ČR patřičně vzdělávání ve vztahu k minoritní skupině Romů?“

Výzkumná otázka č. 3:

„Bude přínosné zřízení speciálně proškolených policistů k jednání s romskými menšinami?“

Výzkumná otázka č. 4:

„Mají policisté ČR zájem vzdělávat se ve vztahu k romské minoritní skupině?“

4.3 Tvorba výzkumného nástroje a zkoumaný soubor

Pro požadovaný výzkum jsem zvolil kvantitativní metodu výzkumu formou dotazníku. Prostřednictvím připraveného dotazníku jsem byl v relativně krátké době schopen získat data od velkého počtu respondentů. Dotazník je zpracován formou 28 otázek, kdy většina z nich je uzavřených. Je vytvořen tak, aby všichni oslovení policisté na něj mohli odpovědět a popř. doplnit o svůj názor. K předávaným dotazníkům bylo zpracováno i oslovení autorem, kde je vysvětleno, k čemu je dotazník určen. Neopomněl jsem řádně vysvětlit anonymitu vyplnění dotazníku, z důvodu vyhnutí se informacím, které by mohly zkusit požadované výstupy. Větší

část byla předána osobně autorem a zbylá část prostřednictvím poučených osob, kdy všechny osoby byly poučeny o sběru předmětných dotazníků. Dotazník byl určen policistům Okresního ředitelství Policie ČR Olomouckého kraje, a to jak policistům sloužícím na obvodních odděleních, kteří jsou v přímém výkonu služby, tak policistům služby kriminální policie a vyšetřování. Osloveni byli rovněž policisté ve vedoucích funkcích. Rozličnost oslovených útvarů policie byla volena účelově z důvodu rozličného pracovního zařazení a tedy i možného rozličného obsahu sdělení k zpracovávanému výzkumu. Samotný výzkum probíhal od listopadu 2017 do ledna 2018, kdy mezi respondenty z řad policie bylo předáno celkem 80 dotazníků, přičemž se mi po vyplnění vrátilo 76 dotazníků.

4.4 Předvýzkum

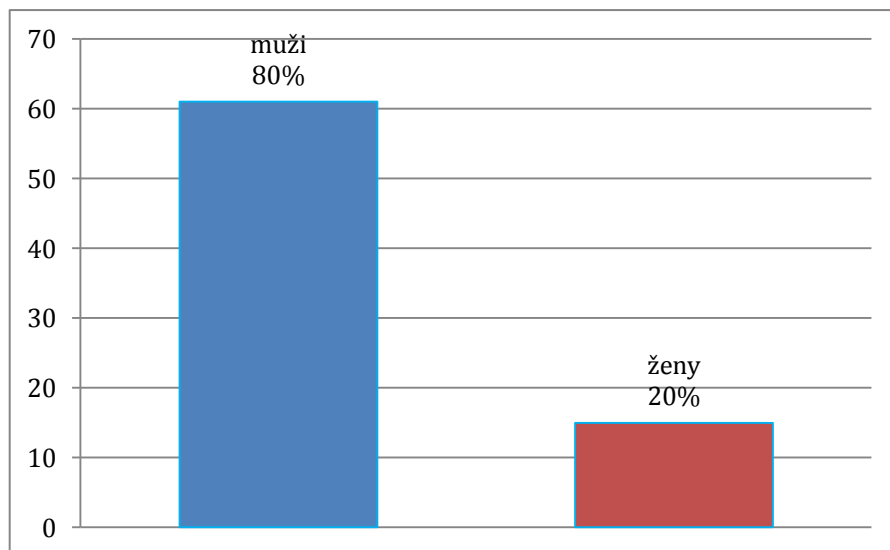
Zpracovaný dotazník, který obsahuje kombinované otázky, byl nejprve předán 3 policistům Krajského ředitelství Policie ČR Olomouckého kraje, kteří ověřili jeho uchopitelnost a zvládnutí systému odpovědí na uvedené položky. Na základě jejich zpracování, byly provedeny ještě drobné korektury, než byl předmětný dotazník předán hlavní skupině respondentů.

4.5 Analýza získaných dat

Vyhodnocení je z části provedeno v programu Excel za pomoci grafické úpravy – grafů a tabulek. Z části jsou položky vyhodnoceny pouze textem a to v případě, že je to dostačující pro analýzu položky.

Položka č. 1) Vaše pohlaví?

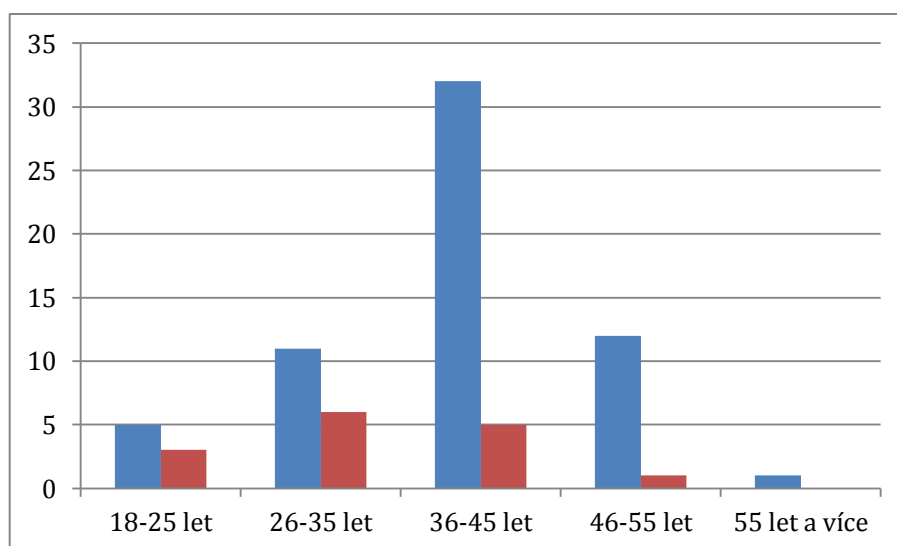
Zabývá se rozložením respondentů jako celku. Takto získaný soubor dat byl dále využit pro další porovnávání. Je zajímavé sledovat, že pohlaví respondentů má rozličné názory na předkládaný výzkum.

Graf č. 1- Pohlaví respondentů.

Uvedený graf na první pohled poskytuje důležitou informaci o struktuře respondentů, kdy s velkou převahou převládá mužské zastoupení. Na výzkumu se podílelo 61 mužů a 15 žen, není to úmysl autora, pouze uvedené počty jsou odrazem současného zastoupení mužů a žen u Policie ČR. Ještě před 10 roky by graf vypadal úplně jinak, až současná doba u Policie ČR zařazuje ženy více do policejní práce, přičemž v uvedeném výzkumu je zajímavé sledovat, že pohlaví respondentů má rozdílné názory.

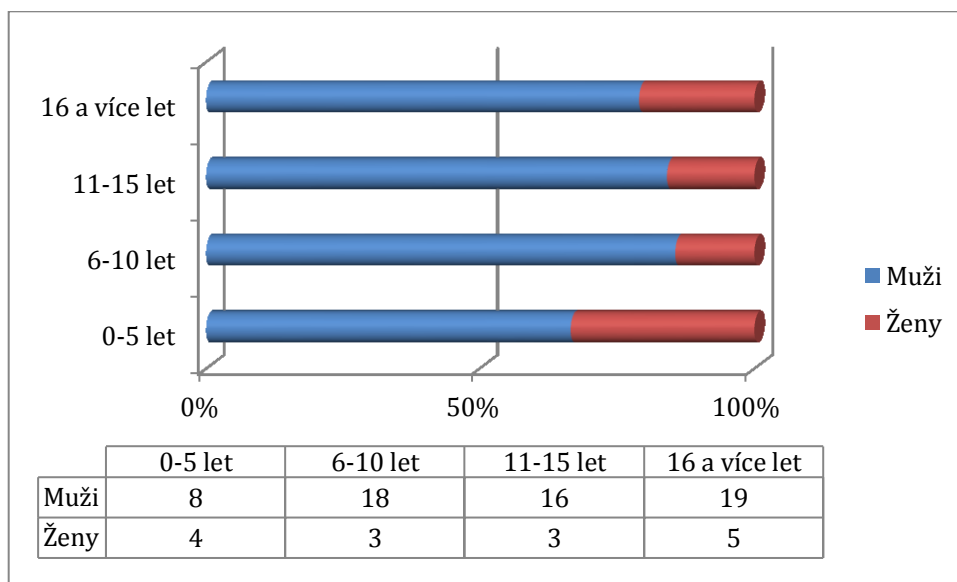
Položka č. 2) Váš věk?

Graf č. 2 - Věk respondentů.

Největší počet oslovených policistů je ve věku 36-45 roků a nejvíce policistek je ve věku 26-35 roků.

Položka č. 3) Délka Vašeho služebního poměru u Policie ČR?

Graf č. 3 – Délka služebního poměru respondentů.

K zpracovávanému výzkumu, jak již bylo uvedeno, byli osloveni policisté z různých oddělení Policie ČR z důvodu získání validních dat od různě zařazených policistů, dále různého věku, různě dlouhého působení u PČR, kdy graf č. 3 znázorňuje u oslovených respondentů délku služebního poměru u PČR. Uvedená informace je pro kvalitu výzkumu velmi důležitá, jelikož lze předpokládat, že s délkou služebního poměru souvisí i zkušenosti, které jsou podstatné pro zpracovávaný výzkum.

Položka č. 4) Jste v přímém výkonu služby?

Tato položka upřesňuje informace k respondentům, kdy se zabývá výkonem policejní práce v přímém výkonu, tedy zařazení do činností souvisejících s prací s lidmi na ulici a řešení vzniklých problémů, či jde o zařazení do již následného zpracování, bez přímého kontaktu a řešení problémů. Z odpovědí je zřejmé, že většina oslovených respondentů je v přímém výkonu

služby, kdy pouze 4 ženy a 2 muži nejsou zařazeny do přímého výkonu služby, kdy se jedná především o vedoucí funkce u PČR.

Ke konkrétnímu zjištění jak jsou oslovení policisté v rámci svého služebního zařazení ve styku s Romy, byl zpracován další soubor otázek č. 5 – č. 8.

Položka č. 5) Setkáváte se při výkonu služby s Romy?

Tabulka č. 1 – Četnosti ve styku s Romy při výkonu služby.

Četnost	Počet respondentů	%
Nikdy	1	1
Občas	17	25
Často	26	37
Pravidelně	13	21
Neustále	9	16

Z uvedené tabulky vyplývá, že oslovení policisté se s Romy v rámci výkonu služby setkávají z největší části často což je zastoupeno 37 % oslovených respondentů. Rovněž údaj, že s Romy se setkává neustále 9 oslovených respondentů je překvapivé, byť uvedená tabulka ukazuje na skutečnost, že policisté se s Romy stýkají při výkonu služby relativně více než občas.

Položka č. 6) Máte ve svém služebním obvodě sociálně vyloučenou lokalitu Romů?

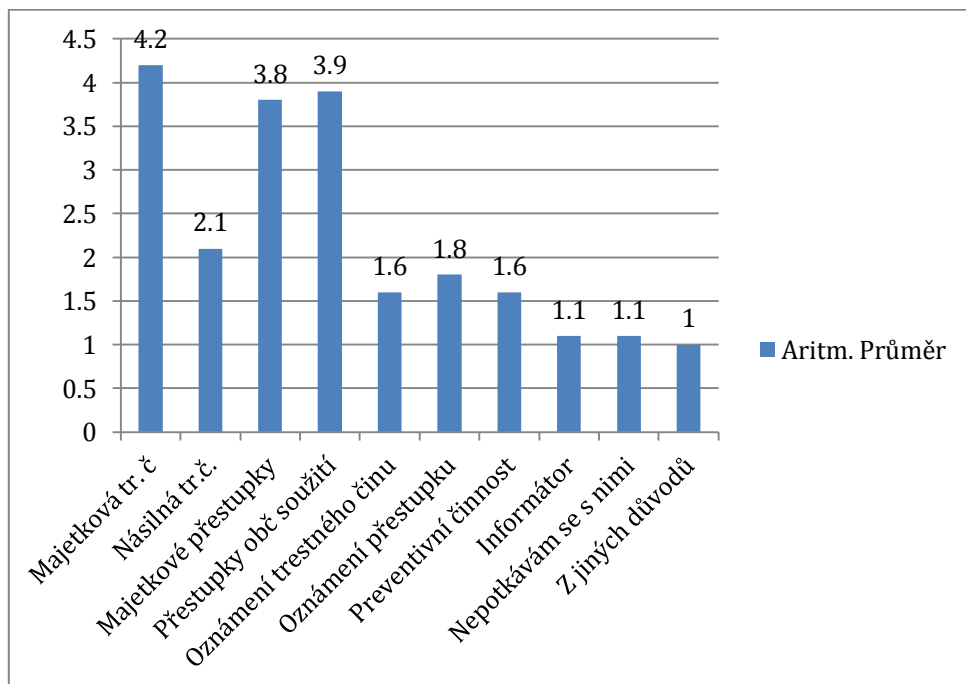
Z oslovených respondentů 14 uvedlo, že ve svém služebním obvodě nemají sociálně vyloučenou lokalitu Romů, tento údaj je překvapivý, jelikož většina oslovených policistů pracuje přímo v Olomouci a Olomouc disponuje několika sociálně vyloučenými lokalitami Romů. Uvedené číslo může být ovlivněno z části policisty, kteří byli osloveni mimo přímou olomouckou působnost, a z části nevědomostí nově sloužících policistů a policistů v nepřímém výkonu služby.

Položka č. 7) Vnímáte rozdíl mezi služebním zásahem proti Romovi a obyvateli majoritní skupiny?

Z analýzy získaných odpovědí, lze konstatovat, že drtivá většina uvedla, že tento rozdíl vnímají, pouze 4 respondenti uvedli zápornou odpověď. Zde se potvrzuje, že „každý“ policista je v rámci zásahu k Romům stavěn do jiné situace než proti zásahu proti majoritní většině občanů.

Položka č. 8) Váš nejčastější důvod styku s Romy?

Respondentům bylo umožněno k jednotlivým položkám obsažených v této položce č. 8 přiřadit číslovku 1 až 5 s poučením, že číslovka 1 znamená nejméně často a číslovka 5 nejvíce často. V rámci získaných údajů byla zpracována tabulka četností, ze které byl vypočítán aritmetický průměr ke každé jednotlivé položce, viz. graf č.4.

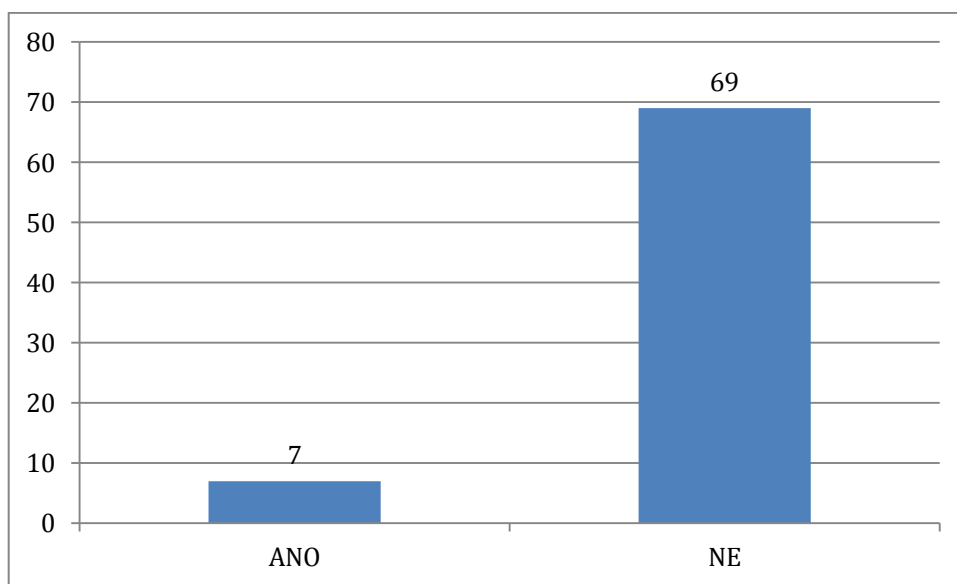
Graf č. 4 – Nejčastější důvod styku respondentů s Romy.

Analýzou takto získaných dat bylo zjištěno v rámci spočítané četnosti, že policisté jsou nejčastěji ve styku s Romy z důvodu páchání jejich majetkových prohřešků. Uvedenou informaci jsem přepokládal, jedná se o potvrzení informace, kterou majoritní skupina má zažitou k romskému etniku, kdy se nejedná pouze o trestné činy, ale i přestupkové jednání. Rovněž vysoké hodnocení je u položek týkajících se občanského soužití a to převážně u přestupků proti občanskému soužití. Relativně vysoký počet hodnocení získaly násilné trestné činy, kam patří loupeže a ublížení na zdraví. Přestupkové jednání na úseku občanského soužití bylo i v minulosti častým jevem u romských menšin, ale v poslední době právě u těchto skupin vzrůstá počet uváděných násilných trestných činů, které ve velké míře ovlivňují závislosti, jako na alkoholu, drogách a hazardních hrách. V době, kdy je řešeno vzdělávání policistů k romské menšině a

narůstající problémy mezi oběma kulturami, je pro nás velmi překvapivé velmi nízké číslo u preventivní činnosti.

Další soubor otázek je zaměřen na získání informací, zda oslovení policisté jsou znalí problematiky sociálního chování u minoritní skupiny Romů, zda byli v rámci této problematiky vzděláváni, a zda to považují za dostatečné.

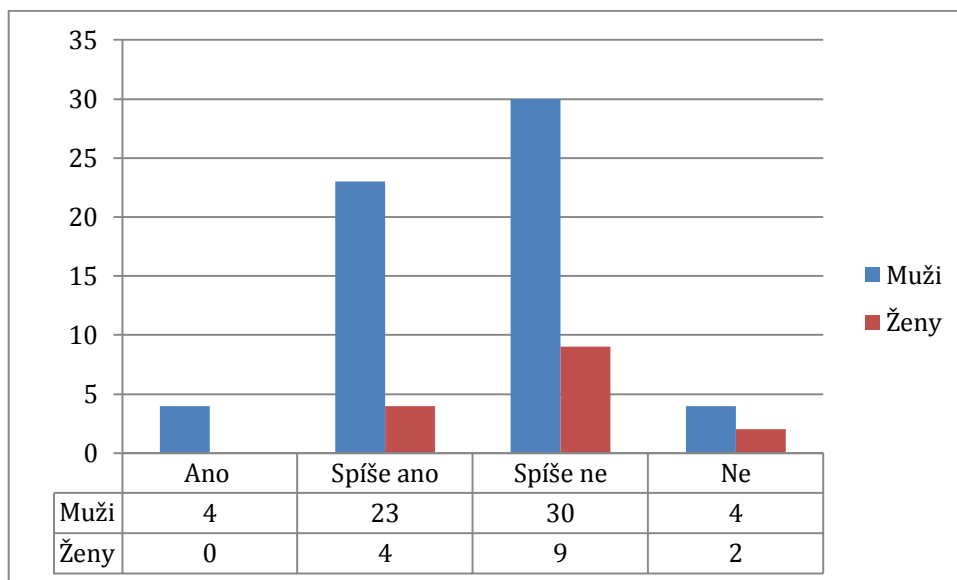
Položka č. 9. Máte pocit, že rozumíte jejich kultuře při řešení služebních úkonů?

Graf č. 5 – Rozumíte kultuře Romů.

Graf č. 5 znázorňuje zcela jednoznačně informaci, že i přesto, že policisté rozlišují zásah proti Romovi a členovi majoritní skupiny, nemají povědomí o kultuře Romů a jejich připravenost v rámci řešení vzniklého konfliktu ze strany poznání sociálního života Romů je minimální.

Položka č. 10) Myslíte si, že základní program vzdělávání je dostatečný při řešení služebních úkonů v rámci sociálně vyloučených lokalit Romů?

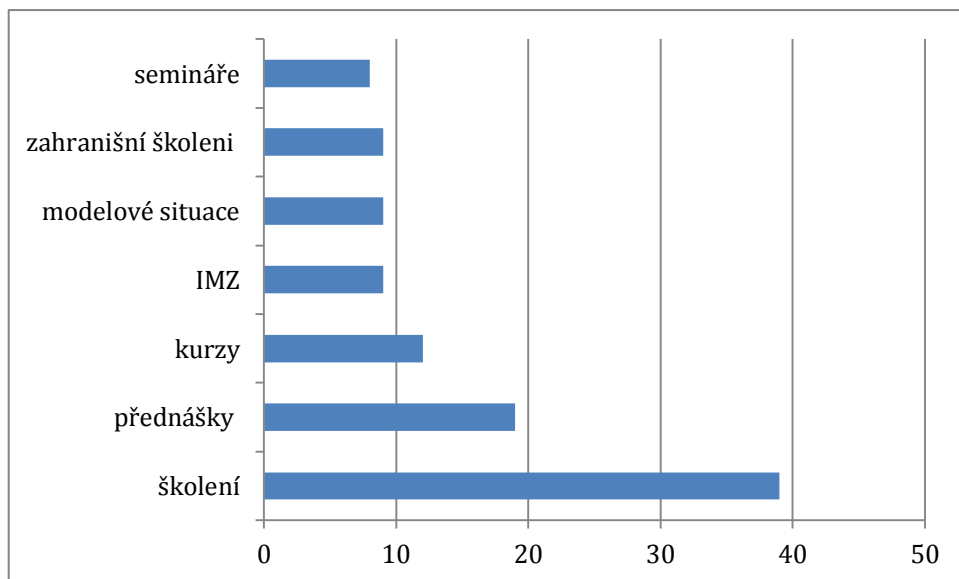

Graf č.6 – Je dostatečný základní program vzdělávání při řešení sl. úkonů v soc. vyloučených lokalitách Romů.

Z celkového množství respondentů, jen 4 se domnívají, že základní program vzdělávání v rámci sociálně vyloučených lokalit Romů je dostačující, převládá názor, že „*Spíše ne*“, překvapující je tak vysoký počet názorů „*Spíše ano*“. Již z předchozích odpovědí bylo zjištěno, že policisté neznají kulturu Romů, zákrok proti nim je jiný než proti majoritní skupině, a zde celkem 27 respondentů uvádí spokojenost se základním programem vzdělávání, přičemž protipólem je skupina 39 respondentů, kteří se domnívají, že „*Spíše ne*“, že je potřeba se dále vzdělávat, což podtrhuje názor 6 respondentů, kteří základní program vzdělávání považují za nedostatečný.

Položka č. 11) Byl jste v rámci výkonu služby vzděláván/a k řešení problémů s romskou komunitou?

Ze získaných dat vyplynulo, že z celkového množství 33 respondentů nebylo dále vzděláváno, než základním vzdělávacím programem vůči minoritní skupině Romů. Dalších oslovených 43 respondentů bylo vzděláváno v dalších vzdělávacích programech.

Graf č. 7 – Vzdělávání respondentů k romské komunitě.

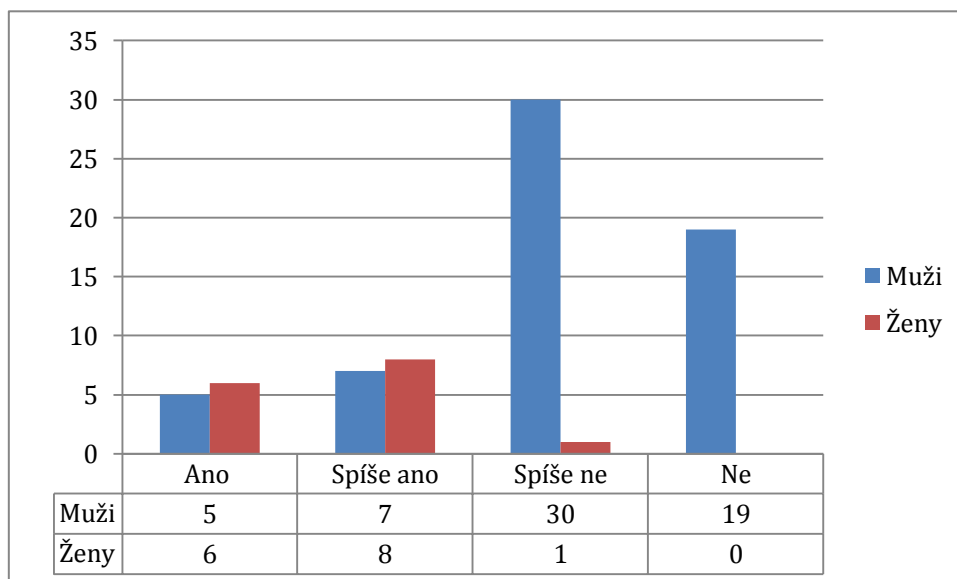
Z uvedeného grafu je zřejmé, že nejvíce policistů se dále vzdělávalo na školeních, kdy z 43 respondentů absolvovali tito policisté školení v 39 případech, další jsou přednášky, které absolvovali v 27 případech, pak již jsou specifická metodická zaměstnání, u kterých se opakuje počet 9. V rámci zpracování dotazníku byli osloveni i ti policisté, kteří jsou zařazeni do pracovní skupiny Policie Olomouckého kraje, kteří jsou vzděláváni v rámci Norských fondů a dalších vzdělávacích aktivit.

Položka č. 12) V kterém roce jste se účastnil/a nějakého vzdělávacího programu?

Položka byla směřována na uvedení roku, ve kterém se účastnili nějakého vzdělávacího programu, kdy tato otázka byla cílená k zjištění, zda vzdělávání probíhá průběžně nebo až v poslední době. Respondenti byly poučeni, že pokud nebyli vzděláváni, tak na tuto otázku neodpovídají. Na otázku bylo celkem 43 odpovědí, kdy převážná většina uváděla rok 2016 a 2017, který se pohyboval v rozmezí 30 až 40 četností. V roce 2015 uvedlo, že bylo dále vzděláváno celkem 17 respondentů a v roce 2014 pouze 3 policisté. Další nižší roky byly uvedeny pouze ve dvou případech, kdy se s největší pravděpodobností jedná o vedoucí členy pracovní skupiny v Olomouci.

Podle předpokladu je na analýze těchto dat zjevné, že školení policistů vůči minoritní skupině Romů nabírá na intenzitě, určitým prvkem, který rozšiřuje tuto síť vzdělávacích programů, jsou již zmiňované fondy a granty, ale rovněž zřízení pracovních skupin a především styčných důstojníků, kteří pořádají, zřizují různé vzdělávací programy a to nejen v rámci svého okresního ředitelství policie.

Položka č. 13) Myslíte si, že vzdělávání policistů pro výkon služby v romských sociálně vyloučených lokalitách, z důvodu jejich začlenění do majoritní skupiny, je přínosné?

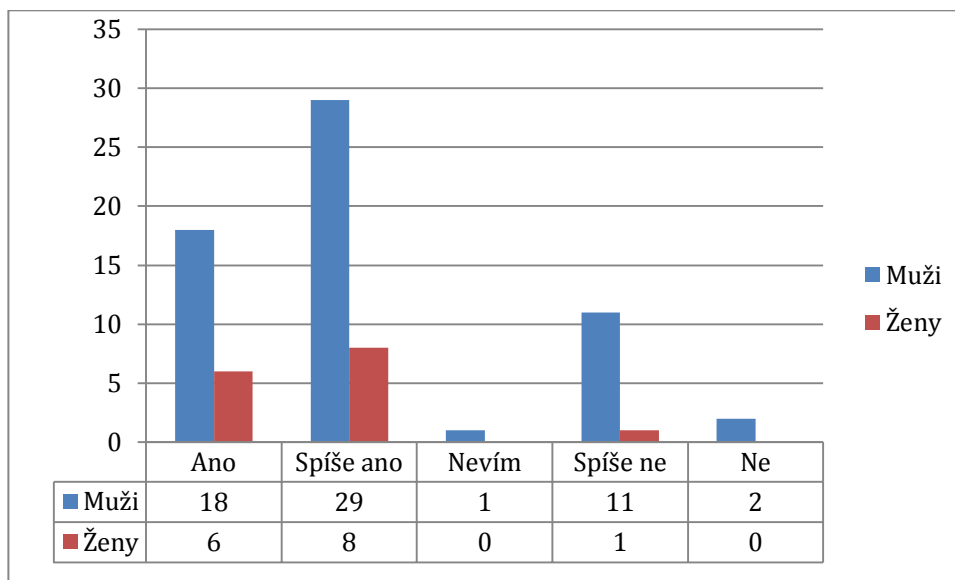

Graf č. 8 – Je přínosné vzdělávání policistů pro výkon služby v romských sociálně vyloučených lokalitách.

Uvedené odpovědi se zde v rámci procentuálního zastoupení značně rozcházejí v rámci pohlaví, zatímco podstatná většina mužů uvádí spíše zápornou odpověď, naopak ženy uvádějí kladnou odpověď. Uvedené se může odvíjet od vrozených dispozic, kdy muži berou skutečnost, že se jedná o minoritní skupinu jinak než ženy. Většinou muži v rámci svého sociálního citění ponechávají situaci volnější průběh, naopak ženy mohou být ovlivněny rodičovským pudem a mají potřebu udělat více potřebné, tedy v tomto konkrétním případě se vzdělávat a být o to více nápomocny.

Na uvedenou položku navazuje s tímto úzce související položka č. 14).

Položka č. 14) Souhlasíte s tím, že je potřebné vzdělávání policistů pro práci s romskou menšinou?

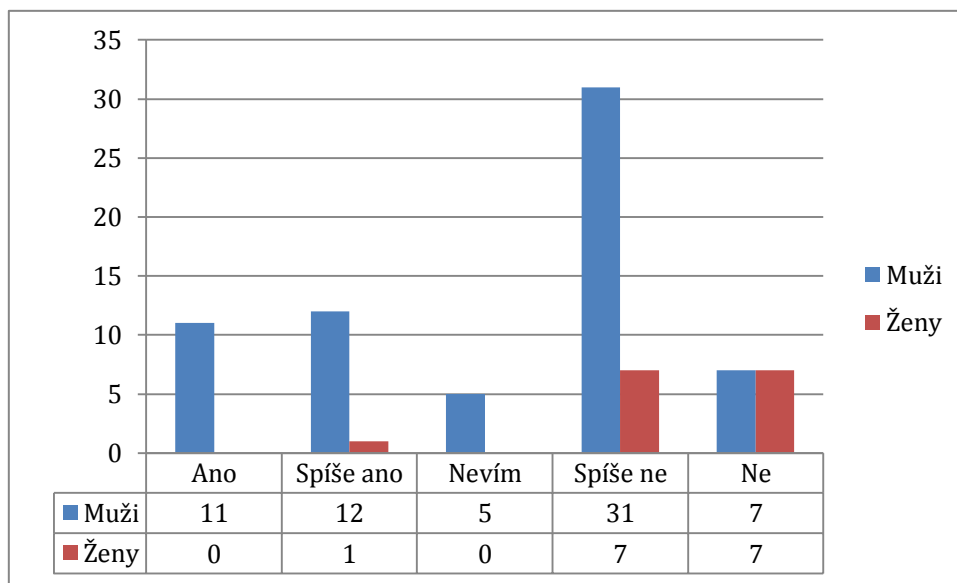

Graf č. 9- Názor respondentů na potřebu vzdělávání policistů pro práci s romskou menšinou.

Analýza výsledků k položce č. 14 je částečně překvapující s porovnání s položkou č. 13. V položce č. 13 muži uváděli spíše záporné odpovědi k otázce vzdělávání policistů z důvodu začlenění Romů do majoritní skupiny, ale v položce č. 14 naopak s převahou uvádějí, že souhlasí s tím, že je potřebné vzdělávání policistů pro práci s romskou menšinou. Z uvedeného jasně vyplývá, že muži se nechtějí vzdělávat z důvodu, aby pomáhali Romům v sociálně vyloučených lokalitách z důvodu jejich začlenění, ale naopak oni sami se chtějí vzdělávat pro práci s romskou menšinou. Je tedy pro ně důležité porozumět jejich zvyklostem, kultuře, jejich sociálnímu chápání z důvodu usnadnění jejich práce v těchto lokalitách. Pro policisty je tedy podstatné znát a vědět jak s nimi jednat, což jim může usnadnit jejich práci. Je důležité si zde položit otázku, zda by více nepomohlo vzdělávat se z důvodu jejich začlenění a tímto zmírnit stávající problémy mezi oběma skupinami.

Ženy podtrhují své odpovědi jako u položky č. 13, kdy tyto opět většinově souhlasí s potřebným vzděláváním policistů pro práci s romskou menšinou.

Položka č. 15) Vy sám si myslíte, že Vaše vzdělávání vůči menšinám je dostačující?

Graf č. 10 – Názor respondentů na jejich současný stav vzdělání vůči menšinám.

Uvedená sebekritická odpověď je značně subjektivního charakteru, každý z respondentů si mohl zvážit svoje znalosti a zkušenosti a uvést, zda se domnívá, že v inkriminované otázce je vzdělání na patřičné úrovni. Z analýzy je zřejmé, že 43% dotazovaných uvedlo „spíše ne“, až s velkým odstupem na hranici 18% odpověděli „ne“. Pak kolem hranice 16% byly spíše kladné odpovědi.

Opět se zde potvrzuje skutečnost, která vychází z každého rozboru otázky, která je zkoumána i podle pohlaví, že ženy projevují mnohem větší zájem o vzdělávání vůči romské menšině a rovněž i v této otázce shodně uvádějí, že jejich vzdělání je nedostačující.

Otázka č. 16) Využil jste za Vaši praxi vzdělání vůči menšinám?

Tabulka č. 2 – Využití vzdělání vůči menšinám v praxi.

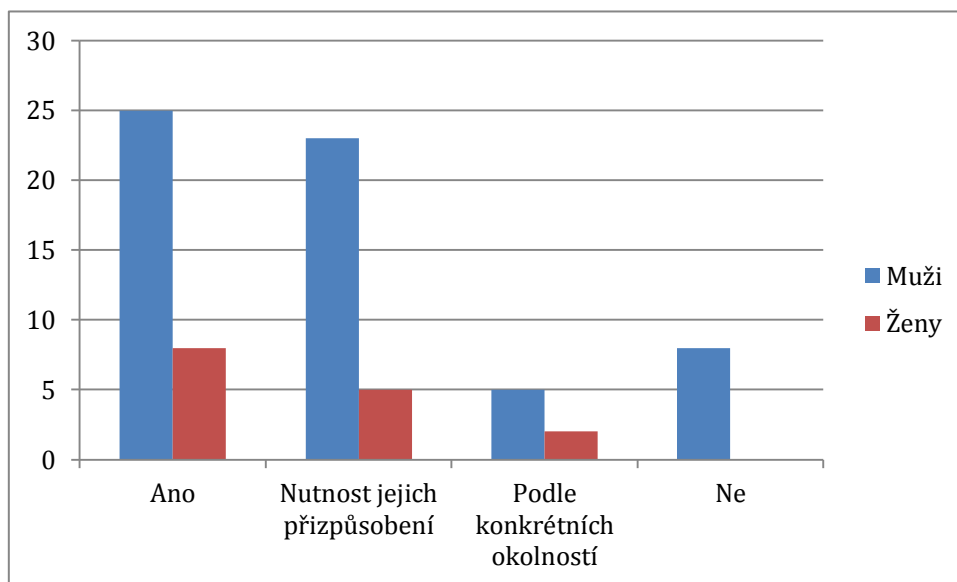
	Četnost	%
Ano	19	25%
Spíše ano	26	34%
Nevím	6	8%
Spíše ne	18	24%
Nevím	7	9%

Z uvedených odpovědí plyne, že více jak polovina dotazovaných policistů pro svoji práci využívá znalostí a dovedností získaných vzděláváním k patřičné problematice. Překvapující je pro nás zjištění, že 6 policistů z celkového množství se nevyjádřilo a hlavně podstatná část respondentů uvádí, že za svou praxi nevyužili či spíše nevyužili vzdělání vůči menšinám, přičemž většina respondentů v úvodu uváděla, že se s Romy stýká pravidelně.

Položka č. 17) Myslíte si, že by měli být vyčleněni speciálně proškolení policisté k jednání s romskými menšinami?

Celkově 12 policistů, z toho 10 mužů a 2 ženy se vyjádřili s negativním postojem, a 51 mužů a 13 žen s pozitivním postojem. I tohle zjištění je překvapivé, byla očekávaná větší pozitivní převaha. Z oslovených respondentů je 16%, kteří se vyjádřili negativně, přece jenom velké číslo, které ukazuje, že samotní policisté se nechtějí zbavit své odpovědnosti a přenechat část své práce vyčleněným policistům, popřípadě nesouhlasí s tím, že by se pro menšinové skupiny měla vytvářet v řadách policie speciální místa pro policisty, kteří by jednali s romskými menšinami.

Otázka č. 18) Je potřeba nahlížet na romské sociálně vyloučené lokality jinak než na jiné menšiny či majoritní skupinu?

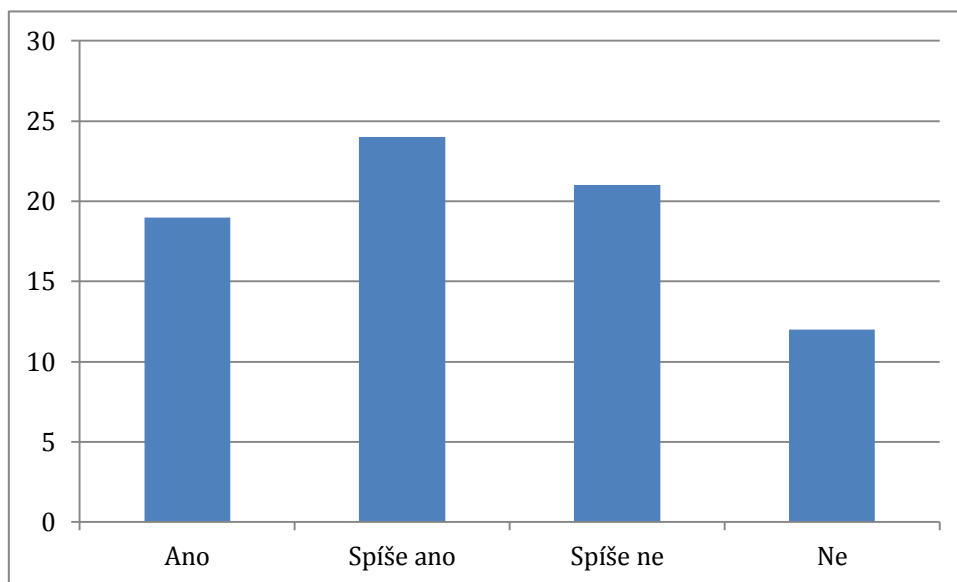
Graf č. 11 – Názor respondentů na rozdílnost nahlížení na romskou menšinu oproti ostatním.

Převážná většina dotazovaných policistů vnímá situaci kolem sociálně vyloučených lokalit Romů jako problematickou, jelikož 25 mužů a 8 žen označilo odpověď „Ano“, přičemž 23 mužů a 5 žen označilo odpověď „Nutnost jejich přizpůsobení“. Z uvedeného vyplývá nejednotnost názorů na danou problematiku, obě odpovědi obdržely relativně stejný počet bodů, a jsou značně rozdílné.

Položka č. 19) Myslíte si, že romské sociálně vyloučené lokality by měly mít svého policistu, který jim pomáhá v běžném životě?

Popisovaná nejednotnost v názorech policistů je zřejmá i zde, kde v odpovědích nejsou zřejmé žádné veliké rozdíly, 36 respondentů označilo „určitě ano“, 21 respondentů označilo „určitě ne“ a 17 respondentů označilo „jen na konkrétní potřeby“. Rozdíl respondentů mezi „ano“ a „ne“ činí pouhých 15 bodů, přičemž 17 bodů dotahuje nekonkrétní odpověď „jen na konkrétní potřeby“. I zde jsem očekával vyhraněnější názor oslovené skupiny.

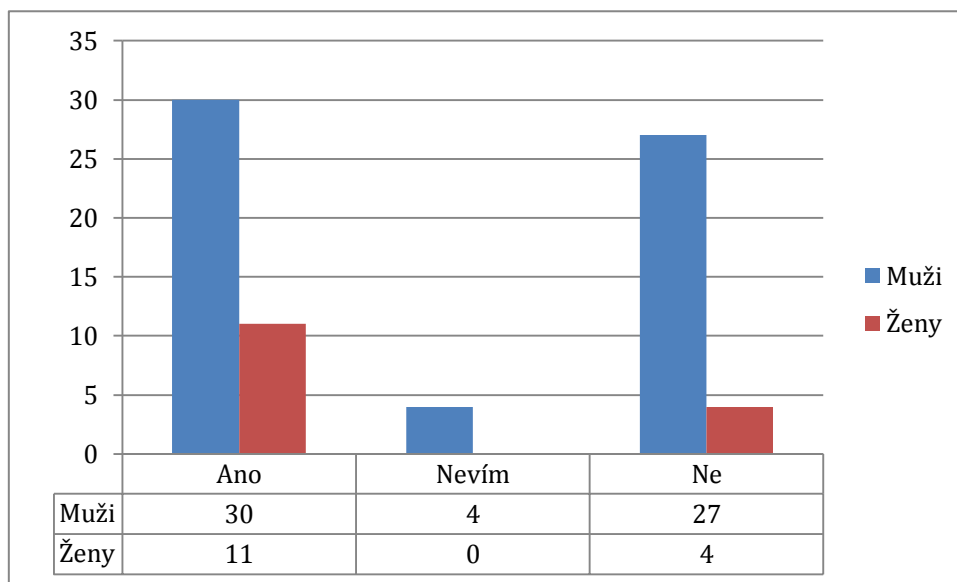
Otázka č. 20) Měla by být Policie ČR vidět v romských sociálně vyloučených lokalitách častěji než doposud?

Graf č. 12 – Je potřeba vidět Policii ČR v sociálně vyloučených lokalitách častěji.

Z vyznačení v grafu č. 12 je patrné, že opět dotazovaní policisté v této diskutabilní otázce nejsou stejného názoru, kromě odpovědi „ne“, která samo o sobě má vysoký počet bodů - 12, jsou další 3 odpovědi v relativně stejném počtu kolem 20 bodů. Z důvodu předpokládané nejednotnosti, k zmiňovaným odpovědím bylo připojeno i odůvodnění odpovědi. Uvedená odůvodnění se v podstatě opakovala a to ve dvou směrech. U kladných odpovědí „ano“ a „spíše ano“ se nejvíce opakovala odůvodnění ve smyslu: respektování zákonů, udržování veřejného pořádku, police je represivní orgán. U záporných odpovědí se obdobně opakovala odůvodnění ve smyslu: musí se přizpůsobit, není důvod, v ČR musíme všichni dodržovat zákony.

Položka č. 21) Domníváte se, že je na Romy pohlíženo ze strany Policie ČR s předsudky?

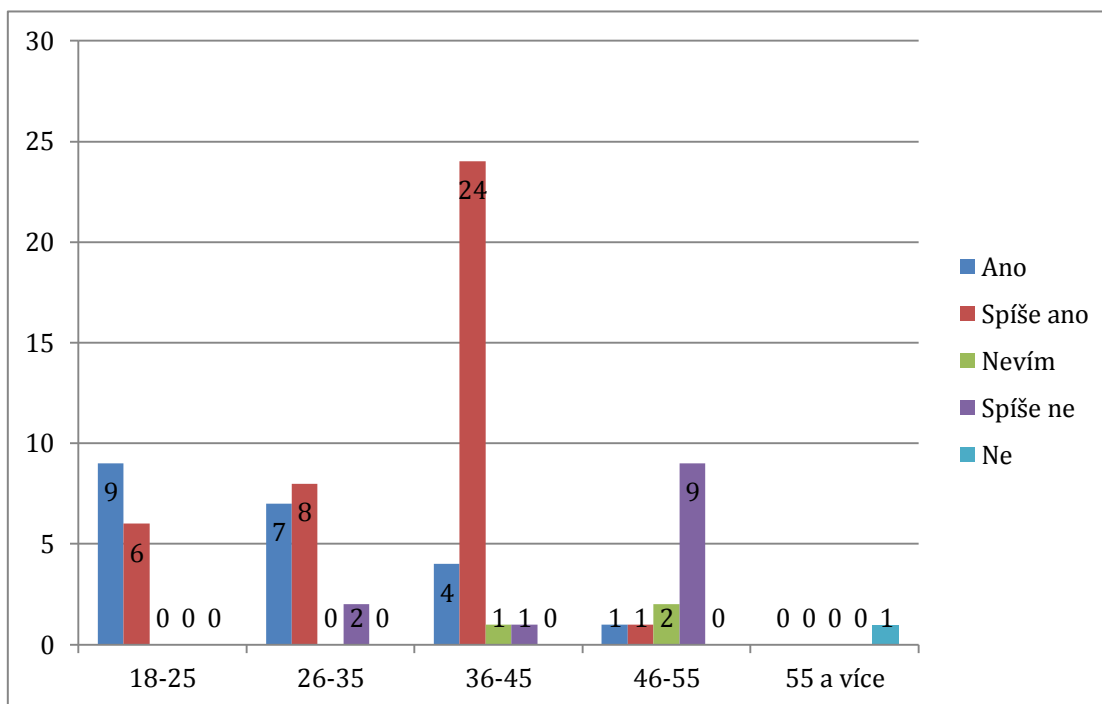
Graf č. 13 – Názor respondent, zda je na Romy pohlíženo s předsudky.

Většina oslovených respondentů uvedla, že se domnívají, že je na Romy pohlíženo s předsudky, přičemž z toho policistky z 73% a policisté z 49% z celkového množství respondentů podle pohlaví.

Položka č. 22) Myslíte si, že by bylo vhodné, kdyby romské menšiny měl na starosti romský policista?

V uvedené položce se, dle očekávání, vyjádřilo proti 69 respondentů, což je z celkového množství 91%. Informace od kolegů v Olomouckém kraji nasvědčovaly, že odpověď bude záporná a s vysokým číslem. Byť romský policista by znal a dokázal adekvátně reagovat na rozdílnou kulturu a sociální odlišnosti, tak zde přichází další věc, a to respekt. U romských menšin je silně zakořeněn hierarchický systém a těžko říci jestli takový romský policista by si v něm dokázal najít své místo na takové pozici, aby byl všemi řádně respektován.

Položka č. 23) Myslíte si, že by bylo vhodné zřídit v každé romské sociálně vyloučené lokalitě členy, kteří by komunikovali s Policií ČR, popř. s úřady?

Graf č. 14 – Potřeba zřízení členů v sociálně vyloučených lokalitách ke komunikaci.

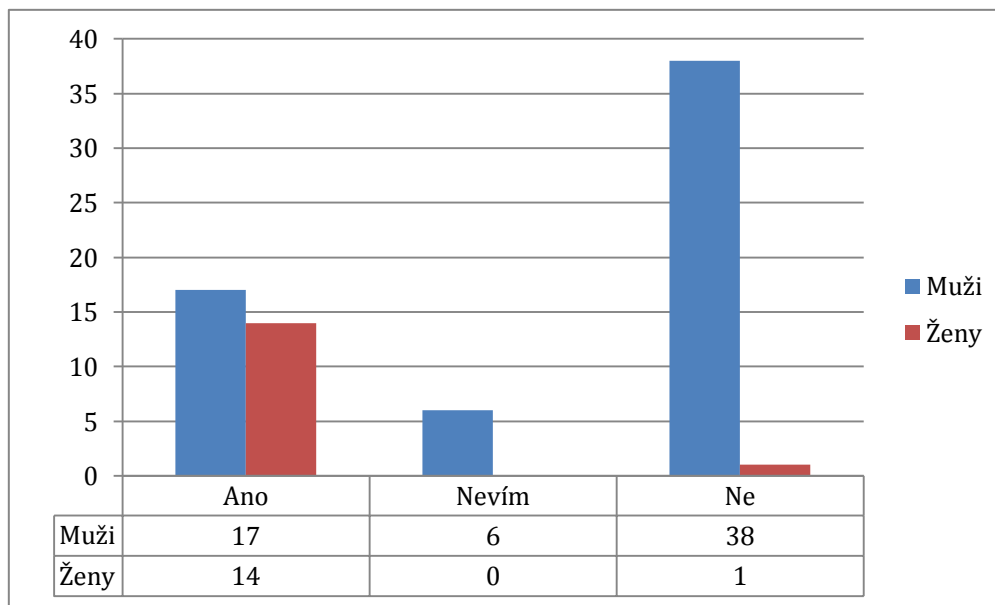
Zde bylo provedeno zajímavé srovnání respondentů podle věku. Ze zpracovaného grafu je vidět, že respondenti staršího věku se vyjadřují záporně proti zřízení takovýchto členů, přičemž ve věkové hranici 36-45 roků se odpovědi obracejí. Směrem k mladším policistům je zastáván názor, že by bylo vhodné zřídit takové členy v sociálně vyloučených lokalitách Romů.

Položka č. 24) Myslíte si, že by jakákoli spolupráce ze strany Policie ČR byla v rámci romské menšiny adekvátně vítána?

K této položce se respondenti vyjádřili tím způsobem, že se výrazně nepřiklonili ani na jednu stranu, pro „ano“ uvedlo svoji odpověď 24 respondentů a pro „ne“ 29 respondentů. Překvapivě vysoké číslo se po sečtení odpovědí objevilo u odpovědi „nevím“ a to 23 respondentů. Z informací od kolegů je spolupráce s romskou menšinou velmi náročná. Zpočátku je enormní zájem ze strany jednotlivců romské menšiny, který ale rychle opadá, a situace se vrací do

původního stavu i přes veškerou snahu policistů. Na druhou stranu, každá taková spolupráce přinese i kladné věci.

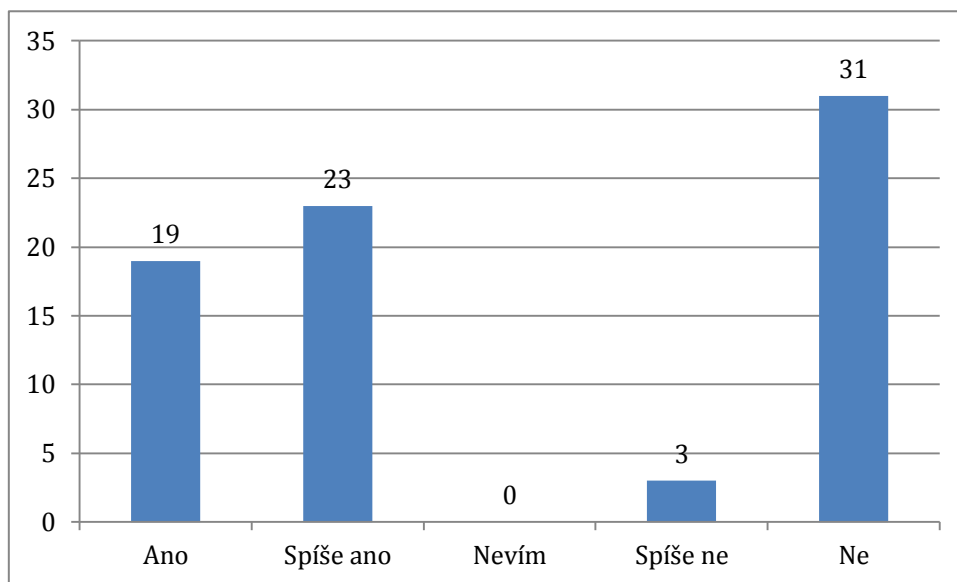
Položka č. 25) Domníváte se, že Romové budou chtít spolupracovat s vyčleněnými policisty k ucelení rozličných společenských kultur a tím urovnávat vzájemné vztahy?

Graf č. 15 – Názor respondentů na případnou spolupráci.

I u této položky se oslovení policisté vyjádřili obdobně jako u celého dotazníku. Policistky se kromě jedné domnívají, že Romové budou chtít spolupracovat. Muži jsou k této položce více skeptičtí a to až 62 % z nich uvedlo zápornou odpověď. Zda z mužů hovoří zkušenost či předsudky je těžko posouditelné, ale 93% oslovených policistek má odlišný názor.

Položka č. 26) Jste ochoten/a se účastnit vzdělávání ve vztahu k romským menšinám?

Graf č. 16 – Četnost k případnému dalšímu vzdělávání.

Pokud se na uvedený graf podívám jako na dvě části, na kladnou a zápornou, tak s jasnou převahou převládá názor oslovených policistů, že jsou ochotni se účastnit vzdělávání ve vztahu k romským menšinám. Je zarážející tak vysoké číslo vyhraněných respondentů, kteří uvedli „ne“. Z důvodu získání přesných dat, byla k této položce uvedena pod bodem II.) položka, ve které bylo požadováno zdůvodnění odpovědi. U kladných odpovědí zcela jasně převládaly odpovědi ve smyslu: *„zajištění lepší komunikace s Romy, pochopení jejich mentality, v rámci znalostí k jejich kultuře i větší úcta z jejich strany“*. U negativních odpovědí byl uváděn v podstatě také jeden názor a to: *„je to zbytečné, je to navíc, PČR se bude vzdělávat ke každé skupině??, oni musí respektovat policii“*.

Položka č. 27) Co by podle vás bylo přínosem pro zlepšení pracovních vztahů mezi romskými sociálně vyloučenými lokalitami a Policií ČR?

Jednalo se o plně otevřenou položku, kde se respondenti mohli vyjádřit a uvést svůj názor. Odpovědi byly opět rozděleny na dvě části, kdy u prvních převládalo, že na prvním místě bude nutné vzdělávání policistů a dalších partnerů policie a samosprávy, protože nelze spoléhat na Romy, že oni sami změní svůj současný život a budou nápomocní Policii ČR, při řešení běžných

činností. Byla zmiňována změna v sociálním zabezpečení od státu vůči takovým vyloučeným lokalitám. Dále vytvoření skupin, které se v těchto lokalitách budou dennodenně pohybovat a získávat informace, Romům pomáhat. V druhé části odpovědi bylo uváděno, že žádné vzdělávání policistů a různé kontroly tomu nepomohou. Stát jim poskytl možnosti, nevyužili jich, pokusit se je částečně izolovat, odebírat dávky, pokud nebudou plnit alespoň základní sociální věci.

V žádné uvedené odpovědi nebyl uveden názor, který by zcela vybočoval z názoru ostatních, někteří se snažili o větší rozepsání a vysvětlení, někteří dvouslovně odpověděli.

Položka č. 28) Co považujete za největší problém romských sociálně vyloučených lokalit?

Opět se jednalo o otevřenou otázku, která vedla respondenty k vyslovení svého osobního názoru.

Zde se v podstatě všichni respondenti shodli, přičemž převládal názor, že mentalita některých Romů zapříčinila rozdělení těchto lidí, kdy část z nich se snaží alespoň částečně adaptovat a druhá část je jen lidmi co se drží možností, které poskytuje sociální složka našeho státu. Nejvíce odpovědi uvádělo úpravu dávek, povinnost jejich vzdělávání, zaměstnání. Odebírání dávek z důvodu nedodržování pravidel. Byl zmiňován chybějící systém k nějaké nápravě, nevymahatelné pokuty, výkon trestu odnětí svobody je pro ně zcela nevhodný, ba naopak, nové kontakty v rámci páchaní trestné činnosti. Uváděno, že ponechat sociálně vyloučené lokality bez dozoru a bez nějakého řádu rovněž nelze, počínaje kriminalitou, nemocemi apod.

Zde uvedené odpovědi jsem četl se zájmem, většina respondentů se rozepsala a zohlednila několik faktorů týkající se nastoleného problému. Za situace, kdy ve většině položek dotazníku nebyly zcela vyhraněné názory, tak v posledních dvou otevřených otázkách se respondenti se zájmem rozepsali a bylo zřejmé, že o problémové situaci mají kvalitní informace, které jim přináší jejich služební činnost.

4.6 Vyhodnocení výzkumných otázek

V rámci kvantitativního výzkumu byly stanoveny čtyři výzkumné otázky, které byly vyhodnoceny na základě získaných dat od oslovených respondentů.

Výzkumná otázka č. 1:

„Je potřebné vzdělávání policistů ve vztahu k romské minoritní skupině?“

Vyhodnocení: K uvedené položce dotazník poskytl překvapivé informace, které je nutno ještě vyhodnotit v rámci systému jako takového. Skutečnost, že sami oslovení policisté se přiklání na stranu potřeby se vzdělávat ve vztahu k romské minoritní skupině, tak část z nich uvádí zajímavou věc, že se jedná o občany ČR jako každého jiného, a tedy další vzdělávání policistů je nadbytečné, zatěžující. Ze získaných dat je patrné, že policisté nemají problém se dále vzdělávat, ale vzdělávání ve vztahu k romské minoritní skupině v rámci jejich začlenění do majoritní skupiny nepovažují za účelné. K základu předmětné položky se vážou jasná data, která se zcela staví na kladnou stranu potřeby vzdělávání policistů v rámci osobního rozvoje ve vztahu k romské minoritní skupině.

Výzkumná otázka č. 2:

„Jsou policisté ČR patřičně vzděláváni ve vztahu k minoritní skupině Romů?“

Vyhodnocení: Získaná data jasně ukazují, že poskytované vzdělávání v základním systému vzdělávání policistů k menšinové skupině Romů, policistům nijak neusnadňuje řešení služebních úkonů, z celkového počtu 45 respondentů uvedlo, že tento základní program vzdělávání je nedostatečný. Z celkového počtu 76 respondentů, 34 uvedlo, že nebyli dále vzděláváni a i přes vzdělávání pouze 7 respondentů uvedlo, že má pocit, že rozumí jejich kultuře při řešení služebních úkonů. V současné době je vnímána veliká snaha o vzdělávání policistů v tomto směru a vytvoření pracovních skupin, které budou prioritně komunikovat s Romy v sociálně vyloučených lokalitách.

Výzkumná otázka č. 3:

„Bude přínosné zřízení speciálně proškolených policistů k jednání s romskými menšinami?“

Vyhodnocení: Možností k překlenutí vzniklých sociálních rozdílů a možného přizpůsobení je i možnost zřídit konkrétní pracovní skupinu policistů, která bude určena prioritně k jednání se sociálně vyloučenou skupinou Romů. Z dotazníkového šetření vyplývá, že převážná většina oslovených respondentů souhlasí s vytvořením takové skupiny policistů, i s tím, že by se mělo jednat o konkrétního policistu, který by byl vyčleněn pro jejich skupinu. Rovněž by respondenti uvítali i variantu zřídit v každé romské sociálně vyloučené lokalitě členy, kteří by komunikovali s Policií ČR, popř. s úřady. Zcela jednoznačně se ztotožňují s názorem, že řešení vzniklých problémů ze strany Policie ČR jako celku je náročné jak pro policisty, tak pro Romy, a vznik pracovních skupin, či konkrétních policistů určených k jednání s těmito vyloučenými skupinami, může být jen ku prospěchu věci.

Výzkumná otázka č. 4:

„Mají policisté ČR zájem vzdělávat se ve vztahu romské minoritní skupině?“

Vyhodnocení: Výsledek tohoto výzkumu byl pro mne překvapivý. Převážná většina policistů považuje za potřebné vzdělávání v této oblasti. Uvedené vyhodnocení jasně naznačuje, že policisté se chtějí v tomto směru vzdělávat. Projevují zájem znát potřebné zvyklosti, kulturu, způsob jejich života s tím, že jsou to pro ně cenné informace, které jim nejen mohou ulehčit práci, ale mohou svou práci vykonávat mnohem efektivněji.

Lze tak shrnout, že výsledky analýzy výzkumných otázek potvrdily můj osobní názor, že je třeba se touto problematikou v rezortu justice touto problematikou podrobněji zabývat. Většina respondentů odpovídala věcně a adekvátně k zaváděnému systému vzdělávání, kdy je z jejich strany žádoucí další vzdělávání v rámci této problematiky a potvrzují potřebu specifického přístupu k jednání s romskými menšinami.

ZÁVĚR

Sociálně vyloučené lokality Romů jsou jedním z aktuálních témat dnešní doby, tomu nasvědčuje i zájem evropských zemí, které vynakládají nemalé finanční prostředky na možné způsoby překlenutí tohoto globálního problému. Většina krajských ředitelství policie ČR má ve svém teritoriu sociálně vyloučené lokality Romů, každá tato skupina bývá velmi specifická a nelze uplatnit jedno řešení na všechny, s tím přichází spousta různých řešení, které je nutno adaptovat na konkrétní vyloučenou lokalitu Romů.

Jedním ze základních otázek uvedeného problému je i vzdělávání policistů, zda je to potřebné, zda je to účelné, zda k tomu máme potřebné zázemí a zda toto vzdělávání je účelně směřováno.

Hlavní cíl mé bakalářské práce byl zaměřen na zjištění, zda je vůbec potřebné vzdělávání policistů ve vztahu k sociálně vyloučeným lokalitám Romů.

V mé práci jsem tuto problematiku vzdělávání policistů nastínil a osvětlil v několika částech. V teoretické části jsem vysvětlil pojmy týkající se sociálně vyloučených skupin Romů, včetně jejich právního postavení. Dále jsem podrobně vysvětlil současné možnosti vzdělávání policistů a to jak pod záštitou Evropského hospodářského prostoru, tak Norských fondů, jakož i další možné způsoby vzdělávání policistů k této problematice.

Z dotazníkového šetření jasně vyplývá, že v rámci prohlubujících se rozlišností a udržení vztahů mezi touto minoritní skupinou a majoritní skupinou je zcela zásadní, aby minimálně policisté, kteří jsou s nimi v přímém kontaktu, byli adekvátně vzděláváni. Uvedenému nasvědčuje i zájem dalších zemí Evropské unie, které v rámci grantů a fondů vkládají velkou podporu i pro toto začlenění sociálně vyloučených skupin a s tím jdoucí vzdělávání policistů. Specifickým cílem bylo zjištění z pohledu respondentů, zda jsou policisté patřičně vzděláváni a zda policisté o takové vzdělávání mají zájem. Z dotazníkového šetření je tedy zřejmé, že policisté mají zájem se vzdělávat v rámci sociálně vyčleněných skupin Romů za účelem ulehčení si zvládnání řešení problémů v těchto skupinách. Mají zájem pochopit jejich kulturu, sociální postavení, což je policistům nápomocno při řešení služebních úkonů. Ze získaných dat vyplynula i skutečnost, že se policisté nechtějí vzdělávat v rámci potřeb Romů k jejich začlenění do majoritní skupiny, což podtrhuje fakt, že jsou stále občany ČR a potřeba začlenění se do majoritní skupiny musí

vycházet i přímo od nich. Zpracovaná analýza jasně naznačuje směr policistů dnešní doby, jsou ochotni se vzdělávat v činnosti, která jim po pracovní stránce bude užitečná, není potřeba je nutit do základních školení, které se opakují.

Za přínosné považuji využívání možností, které ČR získává spoluprací s EHP a Norskými fondy, ať už jsou to potřebné finanční prostředky, nebo velmi důležité zkušenosti z jiných zemí. Názorné modelové školení, přednášky, videoprezentace, zahraniční školení, to vše je již v dnešní policejní době plně dostupné. Dotazníkovým šetřením získaná data ukazují, že všichni policisté nejsou stejného názoru v předmětné věci. Je žádoucí proto oslovit ty policisty, které tato problematika skutečně zajímá, kteří se s plným nasazením budou o uvedené možnosti zajímat. Jsem toho názoru, že vhodně oslovení policisté jsou schopni tomuto žádoucímu vzdělávání učinit potřebnou osvětu ve svých řadách. Věřím tomu, že i zřízení konkrétních policistů, kteří budou mít úzký pracovní vztah s jednotlivci v takto vyloučených romských komunitách, přinese očekávané začlenění. Takové potřebné vzdělání u policistů, kteří mají zájem tuto práci dělat, je bezesporu jednou z cest, jak odstranit vzniklé rozdíly mezi těmito skupinami. Zcela jistě to nebude práce jednoduchá s výsledky v krátkém časovém horizontu.

V průběhu zpracovávání dat z dotazníků jsem byl osloven několika policisty, kteří o zmiňované problematice věděli, ale netušili, že jsou další možnosti vzdělávání v rámci této menšinové skupiny. Velmi mne překvapil jejich zájem o danou problematiku a i kvalitní počáteční informace. Tuto zpětnou vazbu jsem předal hlavnímu koordinátoru Policie Olomouckého kraje.

Jsem toho názoru, že do budoucna bude tato problematika začleňování národnostních menšin narůstat, a to především s ohledem na celoevropskou situaci přílivu uprchlíků zejména z muslimských zemí. Nepůjde tedy jen o problematiku Romů, ale i jiných příslušníků národnostních menšin, kteří prchají ze své rodné země z důvodu bezpečnostních rizik, často zcela bez majetku a jakéhokoliv zázemí v Evropě. Tyto národnostní menšiny se vyznačují naprosto odlišným náboženstvím, kulturou, tradicí atd., a proto bude žádoucí posílit vzdělání policistů i s ohledem na tuto problematiku. Byť je naše země spíše tzv. tranzitní zemí, i tato situace může vyvolávat potíže v naší bezpečnostní politice, a je třeba na to adekvátně reagovat a zaměřit důkladněji proškolení policistů i na tyto situace, neboť pohyb těchto osob, často bez jakýchkoliv prostředků, na našem území, může vést ke zvýšení kriminality.

Přínosem práce je zjištění, že Policie ČR adekvátně pracuje na potřebách dnešní doby a vzdělávání policistů v rámci řešení aktuálních problémů s romskými menšinami v sociálně vyloučených lokalitách, a že v tomto směru poskytuje potřebnou podporu.

SEZNAM ZKRATEK:

č. – číslo

ČR – Česká republika

EHP – Evropský hospodářský prostor

ESVO – Evropské sdružení volného obchodu

EU – Evropská unie

MFČR- Ministerstvo financí České republiky

MVČR- Ministerstvo vnitra České republiky

OBSE – Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě

OSN – Organizace spojených národů

Sb. – Sbíрка

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literatura:

BENEŠOVÁ, Markéta, *EEA Grants Norway Grants*, Aktivity oboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra České republiky v souvislosti s problematikou sociálního vyloučení, Praha 26.5.2015.

BUDILOVÁ, Lenka a Tomáš HIRT. *Policista v multikulturním prostředí: informační manuál pro Policii ČR*. Praha, Člověk v tísni – společnost při ČT, 2005, ISBN 80-903510-1-8.

COUNCIL OF EUROPE Police Training Concerning Migrants and Ethnic Relation
Obecný kontext rozvoje policejního partnerství s minoritními komunitami, viz OSCE High Commissioner on National Minorities, Recommendations on Policing in Multi-Ethnic Societies.

NEČAS, Ctibor. *Romové v České republice včera a dnes*. 5. dopl. vyd. Olomouc, Univerzita Palackého, 2002, ISBN 80-244-0497-4.

ORGANIZACE PRO BEZPEČNOST A SPOLUPRÁCI V EVROPĚ. *Policie a Romové a Sintové: Osvědčené postupy v budování důvěry a porozumění*, Řada publikací SPMU, Svazek 9. Vídeň, duben 2010, OSCE2010, ISBN 978-92-9234-509-9.

OSCE. *Good Practices in Basic Police Training – Curricula Aspects*.

OSCE. *High Commissioner on National Minorities, Recommendations on Policing in Multi-Ethnic Societies*.

PRŮCHA, Jan. *Multikulturní výchova: příručka (nejen) pro učitele*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2006, ISBN 80-725-4866-2.

Zákony:

ČESKO. Zákon č. 1/1993Sb. ze dne 16. prosince 1992. Ústava České republiky. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>.

ČESKO. Zákon č. 2/1993Sb. ze dne 16. prosince 1992. Listina základních práv a svobod. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-2>.

ČESKO. Zákon č. 273/2001Sb. ze dne 10. července 2001. Zákon o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů. Částka 104/2001. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-273>.

ČESKO. Zákon č. 273/2008Sb. ze dne 17. července 2008. Zákon o Policii České republiky. Částka 91/2008. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273?text=Z%C3%A1kon+o+Policii+%C4%8CR>.

ČESKO. Zákon č. 40/2009Sb. ze dne 8. ledna 2009. Trestní zákoník. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.

Internetové zdroje:

ČESKO. MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, *Fondy EHP a Norska* [online]. [cit. 2017-11-22]. Dostupné z: <https://www.eeagrants.cz/cs/zakladni-informace/zakladni-dokumenty/memoranda-2472>.

ČESKO. MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Fondy EHP a Norska* [online]. [cit. 2018-3-18]. Dostupné z: <https://www.eeagrants.cz/>.

Pracovní návyky v multikulturním prostředí. *DMC Management Consulting* [online]. [cit. 2017-10-25]. Dostupné z: <https://www.dmc-cz.com/aktualne/215-pracovni-navyky-v-multikulturnim-prostredi>.

Wikipedia. *Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě*, 4.7.2017, [online]. [cit. 2017-11-22]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Organizace_pro_bezpe%C4%8Dnost_a_spolupr%C3%A1ci_v_Evr op%C4%9B.

Ostatní:

METODIKA PRO STYČNÉ DŮSTOJNÍKY PRO MENŠINY v rámci realizace interaktivních sebezkušenostních tréninků. K projektu „Efektivní rozvoj a posilování kompetencí lidských zdrojů“ reg. č. CZ. 1.04./4.1.00/A3.00005. Dostupný také z: www.esfcr.cz.

MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Pro bezpečnější život*, Únor 2017.

MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Metodická příručka pro Policii ČR*, Metodika hodnocení činností P ČR na úseku menšin. Praha 2013.

MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Odbor bezpečnostní politiky*. Praha 2013.

MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám pro období let 2013-2014*. Praha, 2013. Vláda ČR.

MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Strategie pro práci Policie České republiky ve vztahu k menšinám pro období let 2015-2017*. Praha 2015. Vláda ČR.

POLICIE ČR Policejní prezidium České republiky. *Specializační příprava č.j.: PPR-22144-3/ČJ-2011-99RV*, 2011.

VLČEK, Václav. *Zpráva o projektu Policejní prezidium ČR*. pod č.: PPR-14151/ČJ-2014-990420, 6.5.2014.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Dotazník

Příloha č. 1 – Dotazník

Vážený kolego,

jmenuji se Petr JAKŠA a jsem studentem 3. ročníku bakalářského studijního oboru Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

Tímto si Vás dovoluji požádat o spolupráci při vyplnění tohoto dotazníku, k získání potřebných informací pro mou bakalářskou práci s názvem Vzdělávání policistů v multikulturním prostředí.

Cílem předmětného dotazníku je zjištění potřebných informací, zda policisté v současné době mají dostatek poznatků k výkonu policejní práce v romských sociálně vyloučených lokalitách, a zda je vůbec zapotřebí vzdělávání policistů při výkonu služby v rámci romské minoritní skupiny.

Na níže uvedené otázky, prosím, odpovězte dle vlastního uvážení, vlastního postoje k věci, snažte se být co nejvíce objektivní. Dotazník je zcela anonymní a tedy není potřeba odpovědi zkruslovat.

Vámi uvedené odpovědi budou využity pouze pro zpracování výzkumu k mé bakalářské práci a následně budou zničeny.

Za Váš čas a ochotu při vyplnění tohoto dotazníku předem děkuji.

Petr Jakša

1) Vaše pohlaví?

- a) muž
- b) žena

2) Váš věk?

- a) 18 – 25 let
- b) 26 – 35 let
- c) 36 – 45 let
- d) 46 – 55 let
- e) 56 let a více

3) Délka Vašeho služebního poměru u Policie ČR?

- a) 0 – 5 roky
- b) 6 – 10 let

- c) 11 – 15 let
- d) 16 a více let

4) Jste v přímém výkonu služby?

- a) ano
- b) ne

5) Při výkonu služby se setkáváte s Romy?

- a) nikdy
- b) občas
- c) často
- d) pravidelně
- e) neustále

6) Máte ve svém služebním obvodu sociálně vyloučenou lokalitu Romů?

- a) ano
- b) ne

7) Vnímáte rozdíl mezi služebním zásahem proti Romovi a obyvateli majoritní skupiny?

- a) ano
- b) ne

8) Váš nejčastější důvod styku s Romy?

(určete pořadí 1-5, kdy 1 znamená nejméně a 5 nejvíce)

- páchání jejich majetkové trestné činnosti
- páchání jejich násilné trestné činnosti
- páchání majetkových přestupků z jejich strany
- páchání přestupků z jejich strany na úseku občanského soužití
- oznámení spáchání trestného činu na jejich zájmech
- oznámení spáchání přestupku na jejich zájmech
- preventivní činnost
- zjišťování informací – informátor
- nepotkávám se s nimi
- z jiných důvodů

9) Máte pocit, že rozumíte jejich kultuře při řešení služebních úkonů?

- a) ano
- b) ne

10) Myslíte si, že základní program vzdělávání je dostatečný při řešení služebních úkonů v rámci sociálně vyloučených lokalit Romů?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne

d) ne

11) Byl/a jste v rámci výkonu služby vzděláván/a k řešení problémů s romskou komunitou?

- a) ano
- b) ne

V případě označení odpovědi ANO, označte níže uvedené způsoby (v případě více odpovědí, označte všechny)

- školení
 - kurzy
 - instrukčně metodické zaměstnání (IMZ)
 - semináře
 - přednášky
 - modelové situace
 - zahraniční školení
 - jiné vzdělávání (vypište jaké)
-

12) V kterém roce jste se účastnil/a nějakého vzdělávacího programu?

(Vypište, v kterých letech)

.....

.....

13) Myslíte si, že vzdělávání policistů pro výkon služby v romských sociálně vyloučených lokalitách, z důvodu jejich začlenění do majoritní skupiny, je přínosné?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

14) Souhlasíte s tím, že je potřebné další vzdělávání policistů v rámci romských menšin?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) nevím
- d) spíše ne
- e) ne

15) Vy sám/a si myslíte, že Vaše vzdělání vůči menšinám je dostačující?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) nevím
- d) spíše ne
- e) ne

16) Za Vaši praxi jste využil/a vzdělání vůči menšinám?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) nevím
- d) spíše ne
- e) ne

17) Myslíte si, že by měli být vyčleněni speciálně proškolení policisté k jednání s romskými menšinami?

- a) ano
- b) ne

18) Je potřeba nahlížet na romské sociálně vyloučené lokality jinak než na jiné menšiny či majoritní skupinu?

- a) ano
- b) nutnost jejich přizpůsobení
- c) podle konkrétních okolností
- d) ne

19) Myslíte si, že romské sociálně vyloučené lokality by měly mít svého policistu, který jim pomáhá v běžném životě?

- a) určitě ne
- b) jen na konkrétní potřeby
- c) určitě ano

20) Měla by být častěji Policie ČR vidět v romských sociálně vyloučených lokalitách?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

Odpověď odůvodněte:

.....
.....

21) Domníváte se, že je na Romy pohlíženo ze strany Policie ČR s předsudky?

- a) ano
- b) nevím
- c) ne

22) Myslíte si, že by bylo vhodné, kdyby romské menšiny měl na starosti romský policista?

- a) ano

- b) nevím
- c) ne

23) Myslíte si, že by bylo vhodné, zřídit v každé romské sociálně vyloučené lokalitě členy, kteří by komunikovali s Policií ČR, popř. s úřady?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) nevím
- d) spíše ne
- e) ne

24) Myslíte si, že by jakákoli spolupráce ze strany Policie ČR, byla v rámci romské menšiny adekvátně vítána?

- a) ano
- b) nevím
- c) ne

25) Domníváte se, že Romové budou chtít vyčleněným policistům pomáhat k ucelení rozličných společenských kultur a tím urovnávat vzájemné vztahy?

- a) ano
- b) nevím
- c) ne

26) Jste ochoten/a se účastnit vzdělávání ve vztahu k romským menšinám?

- I)
- a) ano
- b) spíše ano
- c) nevím
- d) spíše ne
- e) ne

II)

Zdůvodněte Vaši odpověď:

.....
.....

27) Co by podle Vás bylo přínosem pro zlepšení pracovních vztahů mezi romskými sociálně vyloučenými lokalitami a Policií ČR?

.....
.....

.....
.....

28) Co považujete za největší problém sociálně vyloučených romských lokalit?

.....
.....
.....